

ПАДАРОЖНЫ ДАПАМОЖНІК

Дапаможнік беларусам,
якія зъбіраюцца ў Эўропу



Беларускі Гальфстрым
Менск 2011

Падарожны дапаможнік

Дапаможнік беларусам, якія зьбіраюцца ў Эўропу

Выданне прызначаецца для публікі рознага ўзросту, сацыяльнага і эканамічнага статусу. З кнігі вы даведаецца пра магчымасці падарожнічаць па Эўропе. Знойдзце адказы на частыя пытанні: як замовіць квіткі, як зрабіць візу, куды паехаць. Сваім досьведам дзеяляцца маладыя журналісты, аматары прыгодаў і падарожжаў.

Рэдактар:
Юлія Чорная

Карэктар:
Настасся Сяменчык
Дызайн, вёрстка:
Марыя Рудакоўская

Аўтары кнігі:

**Радаслава Вячорка, Аляксей Язылец, Анджэй Костэк,
Юлія Сьцяпанава, Юлія Міхалюк, Дар'я Слабчанка, Юлія Чорная,
Сьцяпан Сывідзэрскі**

Аўтар ідэі
і каардынатор праекту:
Франак Вячорка

[ЗЬМЕСТ]

Ад рэдактара

4 Юлія Чорная

Як зэканоміць на падарожжах?

6 Радаслава Вячорка

Пуцёўка ў Эўропу, ці Робім візу!

14 Алена Юрэвіч

Лоўкосты – бюджетныя
авіякампаніі. Інструкцыя па
эксплёатацыі

20 Ганна Станкевіч

Інфармацыйна-рэчавае ўзбраенне

28 Юлія Сыцяпанава

Ня быць белай варонай: як сябе
паводзіць у розных краінах Эўропы

36 Даша Слабчанка

Вандруем аўтаспынам!

46 Аляксей Язылец

Беларускае ў Эўропе. Што й дзе
мусіць пабачыць беларус

52 Сыцяпан Сывідзерскі

Эўропа для экстрымалаў, ці Турызм
на любы густ

59 Юлія Чорная

Вакол Эўропы за 18 дзён, ці
Як самастойна сплянаваць
падарожжа?

65 Раман Чорны

Едзем вучыцца ў Эўропу!

76 Юлія Міхалюк

Валянтэрства

83 Анджэй Костэк

Нататкі аднаго вандроўніка

88 Аляксей Язылец

Ад рэдактара



Цяжка ў сучасным съвеце сустрэць чалавека, які ў дзяцінстве не захапляўся прыгодніцкімі аповедамі пра падарожжы па плянэце, ня марыў апусьціцца на дно акіяну разам з камандай капітана Кусто, падняцца на Эвэрэст ці паназіраць за зьменай варты калі Букінгэмскага палаца ў Лёндане. Съвет заўсёды здаваўся непамерна вялікім, загадковым і поўным цудаў. А падарожжа па гэтым съвеце – нечым на мяжы з фантастыкай. І цяжка было ўявіць, што для

нас, жыхароў Беларусі, гэты Съвет, нават Эўропа, стане дасягальным.

Але адлегласці пачалі скарачацца. Паехаць у іншую краіну, нават на другі кантынэнт, стала даволі проста. Галоўнае, каб было жаданьне, час і гроши. А што, калі жаданьне і час ёсць, а вось з трэцім складнікам праблемы?

Мэта выданьня, якое Вы трymаеце ў руках – адкрыць беларусам Эўропу. Тут Вы знайдзеце адказы на галоўныя пытаныні, якія больш за ўсе хвалююцца патэнцыйных падарожнікаў. Часта менавіта яны зьяўляюцца галоўнай перашкодай на іх шляху. Як зрабіць візу? Як танна падарожнічаць? Як ня трапіць у авантuru? Дзе трэба абавязкова пабываць беларусу? Як паступіць у Эўрапейскі ўніверсытэт? І г.д. Няхай гэ-

тая кніжка стане сапраўдным дапаможнікам кожнаму, хто зьбіраецца ў вандроўку.

Апошнім часам ідзе гаворка аб скасаваньні ці значным зыніжэнні кошту візай у Эўразьвяз для беларусаў. Гэта съведчыць пра тое, што Эўропа становіцца як ніколі блізкай.

Ня бойцеся эксперэмэнтаваць, адкрываць новае, знаёмыцца зь іншымі культурамі! Пабачце Сьвет – і Вы адчуеце, што Беларусь – гэта таксама Эўропа, якая несправядліва апынулася на гэапалітычнай пэрыфэрыі. У Сьвеце шмат мэйсцаў, якія варта ўбачыць. Яны здольныя натхніць чалавека на добрыя ўчынкі, падштурхнуць да дзеяньняў, якія паспрыяюць разъвіццю і нашае Бацькаўшчыны. Галоўнае – не баяцца прыгодаў і ісьці наперад.

[Юлія Чорная]

Як зэканоміць на падарожжах?

[Радаслава Вячорка]



goodfon.ru

Можна падарожнічаць так: набыць пуцёўку, квіткі, аформіць візу, зарэзэрваваць гатэль праз турфірму, замовіць экспкурсіі гіда, аддаць за гэта ўсё кругленькую суму і атрымліваць асалоду ад адпачынку, які ўжо сплянавалі за

Вас. Але калі Вы любіце актыўны адпачынак, валодаеце замежнай мовай хоць на мінімальным узроўні, аддаеце перавагу самастойнаму плянаванню маршруту, і галоўнае для Вас - не камфорт, а ўражаныні, адпачынак атрымаецца значна больш эканамічным.

Няма сэнсу самому займацца браніраваньнем авіяквітка і гатэлю ў Анталіі, Хургадзе або Дубаі, калі Вашая мэта – зъбегчы на тыдзень ад проблемаў і паваляцца на пляжы. Іншая рэч – падарожжы па Эўропе. У гэтым выпадку значна цікавей ездзіць самому. Па-першае, Вы не прывязаны да абавязковых праграм і глядзіце тое, што жадаеце. Па-другое, самі плянуеце свой дзень, а не падладжваецеся пад групу з 40 чалавек. Больш таго, самастойная паездка па Эўропеabydzeца ў 2 разы таньней, чым стандартны тур.

Як самастойна арганізаваць паездку?

Крок 1. Браніраванье жыльля

Часта браніраванье жыльля неабходнае не толькі для таго, каб у Вас быў нейкі дах над галавой падчас вандроўкі. Памятайце, што пацверджанье рэзэрву жыльля і копіі квіт-



коў хутчэй за ўсе спатрэбяцца ў кансуляце. Падрабязней пра гэта чытайце ў артыкуле "Пуцёўка ў Эўропу, ці Робім візу!" А пакуль што сканцэнтруемся на тым, як знайсьці найлепшы варыянт начлегу.



Браніруем гатэлі тут:

www.booking.com

www.hoteleine.com

www.venere.com

www.hostelbookers.com

www.internethotels.com

www.hotelguide.com

www.hotelreservations.com

www.getaroom.com

www.morehotels4less.com

Лягчэй за ўсе шукаць жыльльё на спэцыялізаваных сайтах.

Самая папулярная і зручныя зь іх – у табліцы.

Браніруйце загадзя - за паўтары-два месяцы да паездкі. Тады ў любым горадзе Вы зможаце знайсьці гатэль, які адпавядае Вашым патрабаваньям і падыходзіць па кошце.

Памятайце: для набыцця інтэрнэт-квіткоў і мейсцаў у гатэлях Вам спатрэбіцца крэдытная картка.

Сам працэс браніраванья даволі прости. Абраўши на сайце нумар, націскаеце кнопкы "браніраваць" і запаўняеце ўсе неабходныя палі. На сайце гатэлю або авіякампаніі Вам спатрэбіцца ўвесыці, акрамя асабістай інфармацыі, дадзенныя плястыковай карткі. Памятайце, што запытваць пін-код ніхто ня мае права.

Увага! На сайтах гатэляў або на сайтах-пасярэдніках даведайцеся пра тое, на якіх умовах можна скасаваць рэзэрв. Часцей за ўсё - ня менш чым за 1-2 дні. Інакш Вам давядзецца аплаціцьnoch пражываньня.



>> Пры браніраваньні гатэлю магчымыя 4 шляхі развівіцца падзеяў:

1. Вы нічога ня плаціце, поўнае съпісанье сродкаў з карткі адбываецца пасля рэгістрацыі ў гатэлі. Звесткі аб Вашай карце будуць выкарыстаныя толькі калі Вы без папярэджаньня адмовіцесь ад рэзэрву. Тады з раҳунку съпішуць штраф (звычайна кошт сутак пражываньня).

2. Поўны кошт альбо частковы (за 1 суткі ў гатэлі) блякуеца на картцы пры браніраваньні, а съпісваецца пасля рэгістрацыі.

3. Каля 10% съпісваецца з карткі пры браніраваньні. Гэтыя гроши ня вернуць, нават калі Вы своечасова адмовіцесь ад паслугаў гатэлю. Астатнія 90% здышаюцца пасля рэгістрацыі.

4. Зрэдку (напрыклад, пры асабліва эканамічных тарыфах) сродкі з карткі съпісваюцца адразу. Пры гэтым адмова ад браніраваньня немагчыма.



Адныя сыстэмы спачатку правяраюць наяўнасць вольных мейсцаў у гатэлі і толькі пасля гэтага праводзяць апэрацыі з карткамі раҳункам. Іншыя праста блякуюць сродкі на раҳунку і толькі потым правяраюць наяўнасць мейсцаў. Калі мейсцаў няма, сродкі разблякуюцца.

Пасля заканчэння браніраваньня на Ваш электронны адрес цягам 1-2 дзён прыйдзе пацверджаныне рэзэрву. Раздрукуюка яго спатрэбіцца для атрыманьня візы.

Кошт, пазначаны на сایце, можа ўключачыць розны набор паслугаў і зъмяшчаць дадатковыя выдаткі. Кожны раз трэба ўдакладняць наступныя пазыцыі: душ знаходзіцца на паверсе, адзін на 2-3 нумары або ў нумары; як далёка ад гатэлю размешчаныя турыстычныя мейсцы; ці ўключаны ў кошт съняданак; ці ўваходзяць у канчатковы кошт зборы і падаткі.



Як зэканоміць. Часам гатэлі прапаноўваюць зыніжку (10-15%) тым, хто замовіць нумар загадзя, заплаціць наперад і пагодзіцца зь немагчымасцю адмовы. Акрамя таго, праверце, ці няма спэцыяльных прапановаў на Ваш гатэль ад авіякампаніі, якой Вы палягіце.

Рэдка, але сустракаецца такая бязладзіца: спэцыяльны кошт на абраны гатэль чамусьці не распаўсюджваеца на грамадзянаў Беларусі. Напрыклад, Вы браніруеце квіток на сайце бюджетнай авіякампаніі і знаходзіце выгодную прapanову. Запаўняеце анкету, а ў сьпісе краінаў у графе "грамадзянства" Беларусь не знаходзіце. Браніраваныне онлайн — немагчымае. У гэтым выпадку трэба пісаць ліст у кліэнцкую службу.

Можна зэканоміць на жыльлі, пасяліўшыся ў хостэлі. Можна знайсьці варыянт за 10-15 ёура ў суткі, але пры гэтым, акрамя Вас, у пакой можа быць яшчэ 6-8 чалавек. Добра зарэкамэндавалі сябе сайты

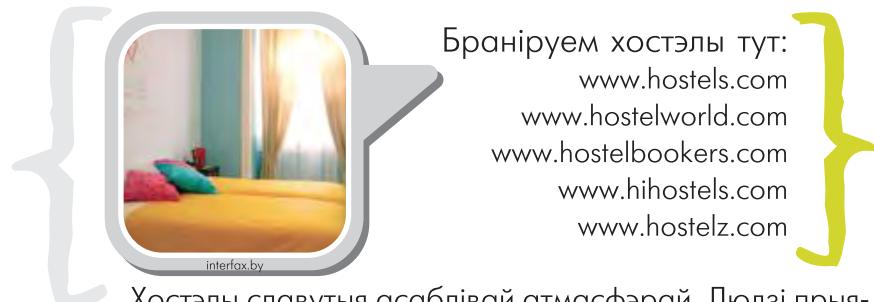


Хостэлы славутыя асаблівай атмасфэрой. Людзі прыяджаюць сюды, каб заводзіць новых сяброў і падарожнічаць.

Ёсьць яшчэ варыянт бясплатнага начлегу — каўчэрфінг. Сэнс яго ў тым, што Вы цалкам бясплатна можаце спыніцца ў чалавека, які жыве ў любой краіне сьвету, але пры ўмове, што і Вы гатовыя прыняць гас্তыцей у сябе дома. Каб стаць

Браніруем хостэлы тут:

www.hostels.com
www.hostelworld.com
www.hostelbookers.com
www.hihostels.com
www.hostelz.com



удзельнікам руху, неабходна зарэгістрацыя на спэцыялізаваных сайтах:



Шукаем «каўч» тут:
www.couchsurfing.org
www.hospitalityclub.org
www.community.livejournal.com/cheaptrip/



Існуе таксама шмат сайтаў, дзе можна знайсці сабе спадарожніка ці цэлую кампанію для вандроўкі.

Карта зыніжак. Для моладзі, якая падарожнічае, прадугледжаныя дадатковыя сыстэмы зыніжак. Набыць квіток на самалёт, на выставу, у гарналахны цэнтар і г.д. таньней могуць уладальнікі моладзевых дысконтных картаў. Самыя распашоўджаныя - ISIC, Euro26. Замовіць іх можна на афіцыйных сайтах або аформіць у некаторых турыстычных агенцтвах.



Крок 2. Праезд



Пры плянаваныні паездкі ў Эўропу даводзіцца шукаць кампраміс паміж коштам праезду і часам шляху. Можна



cheap-lastminute-holidays.com

ехаць на цягніку або на аўтобусе, калі Вы зьбіраецся правесці некалькі дзён у Празе, Бэрліне або Кракаве. Але калі гаворка ідзе аб Паўночнай Эўропе або Пірэнэях, то тады, вядома, трэба думаць пра авіяпералёт. Тым больш, што цяпер падарожніцаць на самалётах стала значна прасцей. Падрабязней пра авіякампаніі чытайте ў артыкуле “Лоўкосты – бюджэтныя авіякампаніі. Інструкцыя па эксплёатацыі”.

Дзе і як шукаць квіткі? На сайтах авіякампаніяў. Прычым там заўсёды ёсьць магчымасць онлайн-бронірава-



ваньня. Заходзьце і падбірайце рэйс. Спрасьціць пошук дапамогуць сайты-пасярэднікі, на якіх публікуюцца прапановы ад розных авіякампаніяў.



Шукаем квіткі тут:
www.expedia.com
www.whichbudget.com
www.airgorilla.com
www.low-cost-airline-guide.com
www.momondo.com

Пасля таго, як рэйс абраны, Вы робіце аплату празь Інтэрнэт, і на Ваш e-mail прыходзіць "электронны квіток" — раздрукаваўка з падрабязнай інфармацыяй аб пералёце. Зь ёй Вы й пойдзеце на рэгістрацыю. Набываючы квіткі празь Інтэрнэт, Вы эканоміце каля 30 эўра ў параўнаньні з набыццём квітка ў авіякасе. А ў выпадку бюджетнай авіякампаніі Інтэрнэт - гэта навогул адзіны шлях набыць квітка.

Як зэканоміць. Абавязкова вывучыце прапановы па акцыях авіякампаніяў. Кошты ў іх часам такія самыя, як і прапановы бюджетных авіякампаніяў.

Чым раней Вы пачнеце пошук, тым большая верагоднасць знайсці выгодную прапанову. А сабліва гэта датычыць бюджетных авіякампаніяў (лоукостаў).

Набыццё авіяквіткоў трэба добра ўзгадніць з датамі рэзэрву гатэляў. Пры онлайн браніраваныні можна знайсці варыянты пералётаў на абраную дату плюс-мінус некалькі дзён. Пры гэтым кошт можа істотна мяняцца. А цяпер уявіце, што гатэль у Вас ужо забраніраваны на пэўную дату, Вы падбіраеце авіяпералёт і выяўляеце, што калі б Вы прыляцелі на дзень пазней, то квіток каштаваў бы на 50 эўра танней.



Увага! У спэцыяльных прапановаў заўсёды ёсьць "падводныя камяні". Квіток трэба купляць загадзя. Часам ажно за тры месяцы. Мноства абмежаваныняў – напрыклад, здаць квіток або зъмяніць дату вылету немагчыма і г.д. Да таго ж вельмі часта ў рэкляме спэцыяльных прапановаў "забываюцца" пазначыць зборы за абслугоўванне ў аэропортах. А яны часам перавышаюць 100 эўра. Акрамя таго, часта па спэцыяльных прапановах даводзіцца ляцець зъ перасадкай і потым "кукаваць" у тэрміналах па некалькі гадзінаў. Нярэдка вылеты бываюць а 4 раніцы, і бяссонная ноч гарантаваная.

Ёсьць свае нюансы і ў бюджэтных авіякампаніяў. У кошт замоўленага праз Інтэрнэт квітка ўваходзіць збор за абслугоўваныне крэдытнай карткі. Бясплатна можна правезыці толькі ручную паклажу вагой да 10 кг.

Ёсьць яшчэ новы спосаб вандраваныня, які прапаноўваюць аб'яднаныні фэрмэраў, вінаробаў і вытворцаў прадуктаў. Развічаны ён на людзей, якія вандруюць са сваім жылым трэйлерам. Але калі трэйлеру няма, яго можна ўзяць на пракат.



Больш за ўсё мейсцаў, дзе можна спыніцца на начлег, знаходзіцца ў Францыі. Але падобныя аб'яднаныні набіраюць моц у Гішпаніі, Італіі і Бэльгіі.

Сябры аб'яднання плацяць 29 эўра ў год.

За гэта турыст атрымлівае неабмежаваную колькасць паяездак, ахоўнае і зручнае мейсца для начлегу, падлучэныне да вады.

Навошта гэта трэба сырварам і вінаробам – зразумела: турысты замаўляюць у іх вячэру, купляюць прадукты з сабой і распавядаюць сваім сябрам, як выдатна яны адпачылі.

Як правіла, ў адным мейсцы бясплатна дазваляюць ста-

яць цягам 24 гадзінаў, але па дамоўленасці з уласнікам можна застацца даўжэй, асабліва калі Вам падабаюцца пра-дукты, якія яны прапаноўваюць.

Пра адпачынак у трэйлерах чытаем тут:



Францыя:

www.france-passion.com

Італія:

www.fattoreamico.it

Гішпанія:

www.espana-discovery.es

Бэльгія:

www.arsvivendivzw.be

Пуцёука ў Эўропу, ці Робім візу!

[Алена Юрэвіч]



турystычную фірму ў Вас ня будзе.

На першы погляд, працэс атрыманьня візы можа падацца нечым вельмі складаным і нават непрыемным. Аднак нічога тут страшнага няма. Варта адзін раз паспрабаваць атрымаць візу самастойна – і наступным разам жаданьня звяртацца ў

Як сёньня выглядае Шэнген?

Віза — гэта дакумэнт, які дазваляе ўезд замежным грамадзянам на тэрыторыю краіны. У розных краінах розныя візавыя рэжымы і клясыфікацыя візаў. Шэнгенская віза дае права бесъперашкодна наведваць усе краіны, якія ўваходзяць у Шэнгенскую зону. На гэты момант Шэнгенскае пагадненіне аб скасаваньні пашпартна-візавага кантролю на межах шэррагу краінаў Эўрапейскага Звязу падпісалі 25 краінаў: Аўстрыя, Бэльгія, Вугоршчына, Нямеччына, Грэцыя, Данія, Ісьляндый, Гішпанія, Італія, Латвія, Літва, Люксэмбург, Мальта, Польшча, Нідэрлянды, Нарвегія, Партугалія, Славакія, Славенія, Фінляндыя, Францыя, Чэхія, Швэйцарыя, Швэцыя, Эстонія. У хуткім часе плянуеца ўступленыне ў Шэнгенскую зону Баўгарыі, Румыніі і Ліхтэнштэйну.



about.youngester.com

Пра правілы "першага ўезду" і "максымальной прысутнасьці"

Беларусь мяжуе з трьма краінамі Шэнгену: Польшчай, Латвіяй і Літвой. Таму для беларусаў пытаныні візовых правілаў вельмі актуальныя. Лепш за ўсё атрымліваць візу ў кансуліце той краіны, якая будзе асноўнай для наведваньня. Але на практицы цяжка праверыць, дзе Вы будзеце бавіць большасць часу. Правіла першага ўезду мае рэкамэндацийны харектар. То бок, калі ў Вас польская віза, то ехаць у Эўропу праз Польшчу пажадана, але не абавязкова.

Ці могуць Вас не ўпусціць у Шэнгенскую краіну з "шэнгенкай" у пашпарце?



Могуць. Па-першае, калі Вы ня зможаце давесцьці факт таго, што Вы едзеце ў краіну, якая выдала Вам візу. Па-другое, калі ў Вас няма нейкіх неабходных дакумэнтаў, якія трэба паказаць пры ўезьдзе ў Шэнгенскую зону.

Тыпы візаў

Новы Візавы кодэкс замацоўвае толькі тры тыпы адзінных шэнгенскіх візаў:

Тып А

віза для транзыту праз аэрапорт;

Тып С

віза для кароткатэрміновага заходжаньня;

Тып D

віза для доўгатэрміновага заходжаньня.

Віза тыпу D - доўгатэрміновая, выдавалася раней як нацыянальная (толькі для заходжаньня на тэрыторыі пэўнай дзяржавы), з 5 красавіка 2010 гады прыраўноўваецца да дзволу на жыхарства ў краіне, якая яе выдала, і аўтаматычна



дазваляе яе ўлададальніку вольна перасоўвацца па ўсёй тэрыторыі Шэнгенскай прасторы цягам трох месяцаў кожныя паўгады.

Як адзначаецца ў новым Візавым кодэксе, правілы ўезду па такім візу адпавядаюць правілам уезду па адзінай шэнгенской візе. Акрамя гэтага, згодна з кодэкслам, шэнгенская віза можа выдавацца для аднаго ўезду, для двух уездаў або для шматразовага ўезду. Тэрмін дзеяньня доўгатэрміновае шматразовае візы не павінны перавышаць 5 гадоў. У выпадку транзыту працягласць знаходжання павінна адпавядаць часу, неабходнаму для транзыту.

Дакументы

Прывядзем асноўныя дакументы, неабходныя пры звароце ў консульскі аддзел.

» — сапраўдны дакумент на паездку (**пашпарт**), які адпавядае наступным крытэрам:



1. тэрмін дзеяньня павінны скончыцца не раней за 3 месяцы пасля меркаванае даты выезду з тэрыторыі краінаў-удзельніцаў Шэнгенской дамовы, або ў выпадку шматразовых паездак - пасля апошняе меркаванае даты выезду з тэрыторыі краінаў-удзельніцаў Шэнгенской дамовы;
2. пашпарт павінны мець як мінімум 2 чистыя старонкі з надпісам «візы»;
3. пашпарт павінны быць выдадзены не больш як 10 год таму.

ЛІТВА: патрабуеца запрашэнне або пацверджанне дастатковых фінансавых сродкаў. Акрамя таго, патрэбна даўдка з працы аб заробку, для тых, хто не працуе — пацвер-

джаньне наяўнасці сродкаў. Для 10-дзённай візы запрашэнне і пацьверджаньне сродкаў не патрэбныя. Адрас амбасады — вул. Захараўа, 68. Сайт — www.by.mfa.lt.

ПОЛЬШЧА: трэба запрашэнне і пацьверджаньне плацежаздольнасці. Адрас консульскага аддзелу — вул. Крапоткіна, 91а. Сайт — www.minsk.polemb.net

ЛАТВІЯ: ававязкова трэба запрашэнне. Акрамя таго, даведка зь мейсца працы аб заробку (студэнтам — ксэракопія студэнцкага пасьведчанья), а таксама пацьверджаньне наяўнасці фінансаў. Адрас амбасады — вул. Дарашэвіча, 6а. Сайт — www.am.gov.lv/belarus



Як атрымаць запрашэнне на візу?

Для атрыманьня Шэнгенской візы неабходнае запрашэнне ад фізычнай ці юрыдычнай асобы, зарэгістраванай у адной з краінаў Шэнгену. Лепш за ўсё мець сваякоў, якія стала ці часова пражываюць у Эўропе. Напрыклад, студэнт Эўрапейскага ўніверситету мае права выставіць запрашэнне на візу для бацькоў і іншых блізкіх сваякоў. Гэтым часта карыстаюцца беларускія студэнты, якія вучацца ў Польшчы ці Літве. Запрашэнне могуць выставіць і сябры зь Нямеччыны, Францыі ці Ліхтэнштэйну. Калі такіх у Вас не знайшлося — завадзіце! Хаця б праз Facebook. Запрашэнне ад фізычнай асобы мусіць быць натарыяльна заверанае, дасланае факсыміле на нумар кансуляту ў Беларусі, а арыгінал — быць у Вас на руках. Менавіта з гэтым арыгіналам Вы і пойдзеце хадайнічаць аб візе.

Існуе безыліч адукатыўных трэнінгаў і сэмінараў, стажыровак і праграмаў міжнароднага валянтарства, пра якія пачытаеце ў іншых разъездзалах кнігі. Запаўняйце заяўкі на ўдзел. Арганізатары Вам выставяць запрашэнне на візу, хутчэй за ўсё, бясплатную, якая часта робіцца вельмі хутка.

Можаце дамовіцца, каб у запрашэньні была просьба на шматразовую візу, альбо каб пазначылі ў датах дадатковы тыдзень, напрыклад, пасъля сэмінару. І ў Вас бы зъявілася цу-доўная магчымасць зганяць у Бэрлін ці Парыж.

У рэшце рэшт, можна забраніраваць недарагі гатэль. Гатэль выставіць запрашэньне на заяўленую Вамі колькасць дзён. З гэтым запрашэннем — у кансулят. Вядома, віза будзе платная. Але абыдзецеся без дарагіх паслугаў турыстычных фірмаў.



І адмовяць у візе, калі раней ужо была адмова?

Паводле Візавага кодэксу, "папярэдняя адмова ў візе ня цягне за сабой аўтаматычнае адмовы ў здавальненых новага хадайцтва". Новы хадайніцтва разглядаецца на падставе ўсёй наяўнай інфармацыі.



На падставе чаго і калі віза можа быць ануляваная?



Віза анулюецца ў тым выпадку, калі выяўляеца, што ў момант яе выдачы не выконваліся ўмовы выдачы візы, у прыватнасьці, калі ёсьць сур'ёзныя падставы меркаваць, што віза была атрыманая шляхам падману.

>> Падводзячы вынікі, разгледзім плюсы самастойнага атрымання візы

1. Эканомія. Пасярэднікі заўсёды бяруць пэўны адсотак ці нават значны кошт за свае паслугі, але 100% гарантый Вам усё адно ніхто ня дасьць. Акрамя Вас саміх неабходны

пакет дакумэнтаў ніхто не зъбярэ. Магчыма, у Вас толькі атрымаецца пазъбегнуць візыту ў амбасаду, але і гэта пад пытаньнем, бо некаторыя кансуліяты патрабуюць, каб турыст авалязкова зъявіўся на гутарку асабіста.

2. Пры самастойным атрыманьні візы магчымасьці атрымаць шматразовую візу на паўгады і год значна ўзрастаюць. І, адпаведна, Вы зможаце цягам гэтага часу вольна заяджаць у краіну, паколькі віза ў Вас ужо будзе. Агенцтва ж клапоціцца пра тое, каб зрабіць для Вас візу толькі на дні Вашага тура.

3. Адсутнасць фінансавых рызыкаў. Калі Вам раптам адмовілі ў візе, то пры самастойнай падачы дакумэнтаў Вы згубіце толькі кошт візы. Калі ж Вы працуеце з пасярэднікамі, то па дамове турыст можа страціць досыць вялікую суму грошай, паколькі туррапэратаў можа ўтрымаць да 100% ад кошту тура. Або па дамове сума, аплаchanая за паслугі пасярэдніка, не вяртаецца ў выпадку адмовы.

4. Упэўненасць і надзеянасць. Кожны чалавек, робячы нешта для сябе, зробіць гэта з большай адказнасцю і жаданьнем, чым той, якога нанялі. Калі Вы самі будзеце займацца зборам дакумэнтаў для візы, то Вы 10 разоў усё праверыце і будзеце імкнуцца зрабіць усё максымальна якасна. Пасярэднікі ня так адказна паставяцца да падрыхтоўкі Вашых дакумэнтаў. Па-першае, для іх гэта звычайная праца, і калі раптам у Вас нейкія асаблівасці ў дакумэнтах, ніхто на гэта ўвагу зъвяртаць ня будзе. Па-другое, якімі бы профі яны ні былі, яны могуць зрабіць памылкі, якія здольныя прывесці да адмовы ў атрыманьні візы. Асноўная праблема агенцтваў у тым, што яны падаюць дакумэнты ў самы апошні тэрмін, пакуль не набяруць дастатковое кол'касці замоваў. Калі ж Вы падаеце самастойна й загадзя, то Вы зможаце выправіць памылкі на мейсцы, або пры дамове паспрабаваць атрымаць візу яшчэ раз.



Лоўкосты — бюджетныя авіякампаніі.

Інструкцыя па эксплётаты

[Ганна Станкевіч]



airoserver.wordpress.com

Дыскаўтары, або лоўкости — гэта авіякампаніі, якія прапануюць квіткі таніней, чым традыцыйныя авіяпераўозчыкі.

Дыскаўтары эканоміяць: замест сталічнага аэропорта пропануюць правінцыйны

аэрадром, замест дзённага рэйсу — нязручны ранішні або начны, на борце самалёта няма duty free, там ня кормяць або пропануюць пакарміць за наяўны разылік...

Ня трэба блытаць дыскаўтары з чартарнымі рэйсамі, якія лётаюць толькі ў сезон адпачынкаў.

Дыскаўтары лётаюць круглы год. Але не паўсюль.

Перад тым, як адправіцца ў падарожжа, Вам давядзецца самастойна пракласці маршрут, напрыклад, зь Вены ў Парыж, або з Вэроны ў Рым. А таксама шлях у і з аэропортаву.

Пашук танных квіткоў

Шукаем танныя квіткі тут:

- www.skyscanner.ru
- www.whichbudget.com
- www.air-savings.com
- www.cheaptickets.com
- www.epronto.ru/tickets/
- www.orbitz.com
- www.tripit.com
- www.edreams.com



apartystyle.com





Існуе мноства сайтаў, якія могуць значна спрасыці задачу пошуку найлепшага варыянту пералёту. На сайтах звычайна трэба пазначыць: "Я жадаю ляцець у...", абраць краіну і мэтавы аэрапорт. Сайт пакажа Вам тыя бюдзетныя авіякампаніі, якія туды лётаюць. Таксама можна выбраць "Я жадаю ляцець з...", і сайт пакажа Вам лоўкосты, якія лётаюць з абронага Вамі аэрапорта. Такім чынам, Вы атрымаеце добрую падказку на той выпадак, калі прамога рэйсу паміж меркаваным аэропортам вылету і мэтавым аэропартам прылёту ня існуе. Далей Вам трэба папрацаваць самастойна і абраць пункт стыкоўкі, гэта значыць, аэрапорт, у якім Вы будзеце рабіць перасадку. Пасыля таго, як Вы выбралі авіяперавозчыка, робім наступнае.

Заходзім на сайт авіякампаніі, выбіраем патрэбную дату і аэрапорт прызначэння. Калі ёсьць квіткі, систэма адразу паказвае, па якім кошце. Запаўняем анкету: прозывішча, імя, адрес звычайны і e-mail, нумар пашпарту і крэдытнай карты. Галоўнае - запоўніць анкету без памылак, інакш рэзэрв будзе на чужое імя, або авіякампанія ня зможа атрымаць аплату з банкаўскага рахунку. Затым па электроннай пошце прыйдзе пацьверджанье: тэкст дамовы і код рэгістрацыі рэзэрву. Па ім Вы атрымаеце квіток у аэрапорце, альбо за некалькі дзён да вылету ў Вас зьявіцца магчымасць атрымаць пасадачны квіток онлайн.

» Кошт квітка фармуеца з наступных склад-нікаў:

- тарыф - усталёўваецца авіякампаніяй;
- паліўныя і аэрапортавыя зборы — залежаць ад адлегласці пералёту, кошту паліва ў цяперашні момент і ад аэропортаў вылету і прылёту;
- зборы за перавышэнне нормы правозу багажу, правоз негабарытных рэчаў;
- магчымыя зборы за рэзэрвацию, афармленне квітка і г.д. (звычайна не перавышаюць 3-5 ёўра).

»» Найлепш плянаваць сваё падарожжа за некалькі месяцаў загадзя.

Аплачаны квіток нельга ануляваць. Перанесыці на іншую дату можна, але за дадатковыя гроши. У выпадку скасавання рэйсу гроши Вам вернуць, але рызыка ваць няварта. Купляйце квіток толькі тады, калі цьвёрда ўпэўненая ў датах, рэйсах і маршрутах.

Некаторыя лоўкосты паніжаюць тарыфы на рэйсы, дзе час паміж прылётам і адлётам больш за некалькі сутак і трапляе на ўік-энд. Таму бывае карысна вывучыць кошт квіткоў, задаючы розныя даты вылету і прылёту.

Часам жа наадварот – ёсьць пэўныя дні, калі Вы жадаеце паехаць у падарожжа. Пры гэтым яшчэ не вырашылі, куды. У гэтym выпадку, зь некалькіх кірункаў, якія Вам цікавыя, неабходна абраць найбольш прывабны па кошце.

»» Некаторыя авіякампаніі самі паказваюць каляндар коштаў на месяц. Так робяць Norwegian, Blue1, Easy Jet. Але вось, напрыклад, у Ryan Air гэты каляндар вельмі нязручны. Зьвярніце ўвагу, што кошты ў шматлікіх авіякампаніях паказаныя без уліку збораў, за выключэннем выпадкаў правядзення акцыяў, калі зборы і падаткі ўключаны ў кошт авіяквітка.

Таксама для пошуку выгодных прапановаў трэба вывучыць самыя блізкія горады ў якасці пункта вылету. Напрыклад, жывучы ў Менску, можна за некалькі гадзінай дабрацца да Вільні, Коўні, Варшавы.

Заўсёды карысна даведацца пра ўсе магчымыя варыянты пералёту ў абодва бакі, улічваючы магчымасць вылету і прылёту ў розныя аэрапорты. Так, калі Вы вырашылі паехаць у Амстэрдам, можна паглядзець кошт квітка да Брусселя, а далей паехаць на аўтобусе або цягніку, узяць у аренду машину ці паляцець іншай авіякампаніяй.



Калі мэта вашага падарожжа — Вена, паглядзіце кошты авіяквіткоў да Франкфурту, калі жадаеце наведаць курорты Харватыі, паглядзіце кошты да Любліны, Заграбу, Трыеста і Г.д.



Як замовіць квіток празь Інтэрнэт?



Для браніраванья квіткоў Вам спатрэбіцца электронная пошта. Пажадана, каб пошта была ў зоне com, напрыклад, gmail.com. Пошта mail.ru не падыходзіць!



Увага! Калі доўга "сядзець" на сایце падчас замовы авіяквітка, браніраванье можа не адбыцца з-за збою систэмы.



Далей запаўняем дадзеныя, якія запытвае сайт. Звычайна гэта контактныя дадзеныя, e-mail адрес, на які прыйдзе зваротны ліст кампаніі, дэталі крэдытнай карты, якой Вы будзеце аплачваць рэзэрвацию квітка, хатні адрес (неабходна пазначыць той самы адрес, на які была зарэгістраваная карточка) і непасрэдна дэталі абранага Вамі рэйсу.

Пасля таго, як Вам прыйдзе ліст-пацьверджанье, Вам яшчэ трэба будзе праісьці онлайн-рэгістрацыю, якая будзе даступная за 15 сутак да вылету.

Калі Вы зрабілі памылку ў анкеце пры напісаныні свайго імя і прозвішча, то трэба тэлефанаваць у кол-цэнтар авіакампаніі і прасіць памяняць.

Напрыклад, Ryanair дапускае максымум тры памылкі ў дадзеных пасажыра пры ўмове захаванья чытэльнасці (напрыклад, калі З першыя літары прозвішча адсутнічаюць, то прозвішча, відавочна, нечытэльнае).



Аплата пры дапамозе крэдытнае карткі

Пераважная бальшыня авіякампаніяў, а таксама веб-сайтаў для браніраванья жыльля і аўтамабіляў патрабуюць



аплату па крэдыйтнай картцы. Ня блытайце з дэбітавымі картамі Maestro, Visa Electron, Plus і іншымі. Да крэдыйтных картаў адносяцца: Visa, MasterCard, American Express, Diners Club, JCB. Першыя два варыянты прымаюцца практычна паўсюль. Калі ў Вас яшчэ няма крэдыйтнай карты, то яе можна замовіць у банку. Карт-рахунак трэба адкрываць у далярах ці ёура.

Правілы правозу багажу



Лоўкосты маюць абмежаваныні па правозе багажу.

У бальшыні авіякампаніяў усталяваныя абмежаваныні па правозе ручной паклажы - 55x40x20 см, і ні сантымэтру болей. Калі ў Вас будзе валізка ці заплечнік памерам 57x45x30, то не атрымаецца праўсыці праз адмысловую рамку. Тады паклажу трэба здаваць у багажнае аддзяленне за дадатковыя гроши. Таксама трэба памятаць, што ў ручной паклажы нельга мець нічога вадкага або'ёмана больш за 100 мл у фабрычнай упакоўцы такога або'ёму, і агульным або'ёманам ня больш за 1л. Прычым да вадкасцяў адносяцца таксама цвёрдыя дэзадаранты, садавіна, сыры, гелі, аэразолі і інш. Па вазе таксама абмежаваныні – ручная паклажа ня можа важыць больш чым 7-10 кг.

» **Што рабіць у аэрапорце (Visa check incl.)**

1. Прыехалі ў аэрапорт
2. Шукаеце на маніторах свой рэйс.
3. Падыходзіце да стала рэгістрацыі, даеце туды пашпарт і раздрукаваны на А4 квіток альбо рэгістрацыю, якая прыйшла на ваш e-mail пасьля таго, як Вы аплацілі квіток на сайце авіякампаніі.
4. На раздрукуюку Вам ставяць пячатку, "visa check" (часам для таго, каб зрабіць "visa check" – «праверка візы», трэба падысьці да вакенца авіякампаніі). Пры неабходнасці –

— здаецце валізкі ў багаж.

5. Далей праходзіце службу бясьпекі, тут праверраць ручную паклажу і, магчыма, прымусяць зьняць абутак.

6. Шукаеце свой гэйт і чакаеце пачатку пасадкі. Калі насупраць вашага рэйсу на маніторы зьяўляецца надпіс "boarding", становіцеся ў чаргу. Звычайна пасадка пачынаецца за 30-40 хвілін да вылету.

7. Перад уваходам у самалёт яшчэ раз паказваеце свой пасадачны квіток.



>> Карысныя парады

1. Браніруйце квіткі загадзя! Чым пазней Вы зарэзэрвуеце квітоў, тым вышэйшы ягоны кошт. Зваротная стратэгія можа быць наступная: браніруйце квітоў, як толькі даведаліся, што авіякампанія пачала распродаж. Набыўшы квіток за паўгады, Вы, па-першае, сапраўды будзеце ведаць, калі ў Вас адпачынақ, а па-другое, зможаце расплянаваць сваю працу так, што адпачынку нішто не перашкодзіць.

2. Самыя танныя квіткі ў бюджетных авіякампаніях звычайна ў сярэдзіне тыдня. У выходныя і съвяточныя дні кошты на квіткі павялічваюцца.

3. Падпісваіцеся на навіны лоўкостаў. Часта бюджетныя авіякампаніі арганізоўваюць распродажы, якія працягваюцца толькі 1-2 дні. Пры гэтым колькасць квіткоў па коштах распродажу абмежаваная.

4. Будзьце пільныя з выдаткамі. Калі Вы выбіраеце квіткі, звязрайце ўвагу на толькі на базавы кошт квітка, але й на іншыя выдаткі, якія ўключаюцца ў канчатковы кошт. Да іх адносяцца зборы аэрапортаў, страхоўкі палёту, зборы пры аплаце крэдытнай карткай і г.д.

5. У дзень палёту прыбываіце на рэгістрацыю своеоча-

сова! Можа быць, гэта занадта простая парада, але няварта думаць, што ўсе бюджетныя авіякампаніі будуць да апошняй хвіліны Вас чакаць. А звязана гэта з тым, што лоўкосты ня-рэдка імкнуща максымальна скараціць час знаходжаньня самалёта на зямлі, каб скараціць выдаткі на абслугоўванье самалёта ў аэрапорце. Таму, калі Вы спазыняецеся на рэгістрацыю, саджаць Вас у самалёт ніхто ня будзе, гэтак жа, як і ня будзе кампэнсоўваць кошт квітка, паколькі рэйс не адбыўся выключна па Вашай віне!

» **Лоўкости ня маюць сэнсу, калі**

- трэба быць рана ў месцы прызначэння — бізнэс-канфэрэнцыі, бізнэс-сустрэчы;
- патрэбны вялікі багаж. Насамрэч, любы лоўкост+багаж 20 кг+выдаткі на ежу па кошце практична будзе роўны квітку звычайнай авіякампаніі;
- калі зьбіраеце мілі з пэўнай мэтай;
- калі лоўкости ня лётаюць у пункт прызначэння — часам дабірацца зь перасадкамі даражэй, чым ляцець прымым рэйсам звычайнай авіякампаніі. Аднак бываюць і выключэнні.

» **Найбольш вядомыя і зручныя лоўкости**

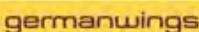


Найбуйнейшая бюджетная авіякампанія ў Эўропе.
Абслугоўвае 362 кірункі паміж 130 аэрапортамі ў 20 эўрапейскіх краінах і Марока.

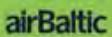
Найбліжэйшыя аэрапорты вылету — Коўня, Вільня.



Вугорская бюджетная авіякампанія.
Абслугоўвае 32 кірункі ў 16 краінах.
Найбліжэйшыя аэрапорты вылету — Кіеў,
Варшава, Рыга, Вільня.



Бюджэтная дачка Lufthansa.
Абслугоўвае больш за 64 кірункі.
Найбліжэйшыя аэрапорты вылету — Москва, Кракаў.



Латвійская нацыянальная авіякампанія.

Найбліжэйшыя аэрапорты вылету — Менск, Вільня, Кіеў, Рыга



Зьяўляецца адной з найбуйнейшых лоўкост-авіякампаній Эўропы.

Выконвае ўнутраныя і міжнародныя рэйсы па 387 кірунках паміж 104

эўрапейскімі і паўднёвымі аэрапортамі.

Найбліжэйшыя аэрапорты — Кракаў, Талін.



Чацьвертая па велічыні лоўкост-авіякампанія Эўропы.

Абслугоўвае 85 кірункаў у 27 краінах.

Найбліжэйшыя аэрапорты — Варшава, Вільня.



Чэскі "бюджэтнік".

Абслугоўвае 27 кірункаў. Спэцыялізацыя — паўднёвая
частка Заходній Эўропы.

Аэрапорты ў Празе, Брно, Остраве.



Бюджэтныя авіялініі ў Італіі. Унутраныя авіярэйсы: Бары, Мілян, Рым.

Міжнародныя авіярэйсы: Вена, Грэнобль, Мюнхен, Ніцца.



Італьянскі лоўкост. Абслугоўвае 17 кірункаў: 8 міжнародных і 9 унутраных.

Авіярэйсы ў краіны СНД: Москва, Самара, Санкт-Пецярбург, Раствой.

Міжнародныя авіярэйсы: Барсэлёна, Будапешт,

Мадрыд, Мілян, Парыж, Рыга.



Бюджэтная авіякампанія, якая базуецца ў Барсэлёне. Дадатковыя

аэрапорты - Більбао, Мадрыд, Малага, Севільля, Валенсія, Ібіца.

Vueling абслугоўвае кірункі ў Эўропе і заходнім Міжземнамор'і.

Гэта другі па велічыні авіяперавозчык Гішпаніі пасля Iberia.



Blue1 - рэгіональная авіякампанія, заснаваная ў Хельсінкі, Фінляндыя. З
1998 года належыць авіякампаніі Scandinavian Airlines System (SAS),

разъмежваецца ў аэрапорце Хельсінкі-Вантсаа.

Самалёты кампаніі Blue1 лётаюць па кірунках: Амстэрдам, Афіны,

Барсэлёна, Бэрлін, Брюссель, Будапешт, Дублін, Гамбург,

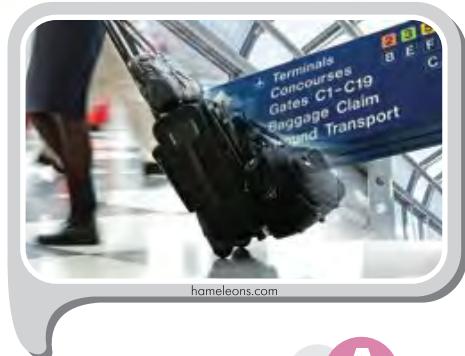
Кіттыла, Куопіё, Лёндан, Мілян, Ніцца, Оўлу, Парыж, Рым,

Рованіемі, Варшава, Цюрых, Спліт.



Інфармацийна-рэчавае ўзбраенне

[Юлія Сыцяпанава]



homeleons.com

Калі вырашана, куды, як і зь кім ехаць, час зьбіраць рэчы, неабходныя для эўратрпу.

Паехалі!

Aгульны съпіс

Неабходна ўсім і паўсюль

■ Дакумэнты



- Пашпарт (і праверыць-пераправерыць 10 разоў, каб на яго не забыцца)
- Страхоўка
- Наяўныя гроши
- Банкаўская картка
- Пры наяўнасьці — міжнароднае пасьведчаньне кіроўцы.

! Увага! Зрабіце дзьве ксэракопіі пашпарта і візы, а таксама фатаздымкі апошніх дзіявюх старонак пашпарта, візы, страхоўкі, правоў і захавайце ў сеціве — тым жа зачытым альбоме Picasa, Dropboxе ці наўпрост у пошце.

■ Іншае

- Смартфон (лаптоп/планшэт) і зарядка да яго
- Шампунь-мыла-ручнік-зубная паста і шчотка



- Камплект бялізны
- Неабходныя лекі
- Вільготныя сурвэткі, туалетная папера, пракладкі, прэзвэрватывы
- Камфортны абутак

■ Чаму бі не



- Фатакамера (і акумулятары да яе)
- ISIC
- Галаўны ўбор
- Зімой — цёплыя рэчы, летам — купальнік/плаўкі, сонцахоеўны крэм
- Асадка, невялікі нататнік (у які запісаныя неабходныя нумары і адресы)
- Адаптары для разэтак
- Бяруши і павязка на вочы
- Замок
- Падарункі!

Рэчы сабраныя, цяпер прыводзім іх у систэму



wallpappers.ru

Наяўныя грошы дзелім на 2-3 часткі, картка асобна, пашпарт і копіі пашпарта таксама кладзем у розныя часткі заплечніка-валізкі-кішэні. Такім чынам атрымліваецца 3-4 мейсцы захоўвання дакумэнтаў з грашыма, прычым пашпарт лепей зъмясціць у спэцыяльны водайстойлівы файл. Турысты-профі вельмі раяць для захоўвання дакумэнтаў споднія бежавыя турыстычныя кішэнкі — яны воданепранікальныя і незаўважныя пад вонраткай.

Банкаўская картка. Найлепшы варыянт — мець картку эўрапейскага банка. Не — тады трэба ўзяць з сабой крэдытную карту. Да крэдытных картаў адносяцца: Visa, Master-



Card, American Express, Dinners Club, JCB. Першыя два варыянты прымайцца практычна паўсюль. Калі ў Вас яшчэ няма крэдыйтнай карты, то яе можна замовіць у банку. Карт-рахунак трэба адкрываць у далярах ці ёура.



Страхоўка. Калі ўжо вырашылі, то ня трэба рабіць страхоўку "для галачкі", самую танную каля амбасады, бо яна звычайна ма-ла чым дапаможа, калі Вы яшчэ жывыя. Таму ўважліва глядзім, на якія страхавыя выпадкі і на якую суму Вам яе прапануюць. Часам страхоўку могуць запытацца на мяжы — таму яна адпраўляецца ў файл да пашпартта.

Далей, пасьведчаныне кіроўцы. Нават калі не зьбіраецца ехаць на машыне, пасьведчаныне можа паўнавартасна замяніць пашпарт і дапаможа паўсюль, акрамя мяжы. Галоўнае, не забыцца аднавіць яго перад ад'ездам да міжнароднага ўзору.

Нагадаем яшчэ раз, што ксэракопіі і онлайн-копіі дакументаў — не залішняя перасьцярога, а магчымасць у сътуацыі страты дакумэнтаў аднавіць іх хутка і спакойна.



З “іншага” зробім акцэнт на смартфоне. Тут два нюансы.

Па-першае, сім-картка і роўмінг. Калі вандруеце рэдка, то можна набываць проста сім-картку з Інтэрнэт-пакетам у той краіне, куды едзеце. Калі вандраваныне — Ваш пэрманэнтны стан, то пачытайце ўважліва інфармацыю пра тарыфы тых жа польскіх ці літоўскіх апэратараў — зь Інтэрнэт-пакетам і недарагімі размовамі ў роўмінгу.

Па-другое, неабходныя праграмы. Лепей за ўсё набыць смарт на андроід-платформе. У любым выпадку патрэбны GPS (некаторым хапае мапаў ад google, але для Эўропы добра IGO8), праграму з раскладам грамадзкага транспарту і цягнікоў (для андроіда вельмі карыснае прыстасаваныне ад



Deutsche Bahn. Там ёсьць актуальная інфармацыя па ўсіх маршрутах, нават па спазыненныі транспарту). Няблага так-сама мець праграму з надвор'ем і канвэртар валюты.



richter.hu

На менш прыярытэтныя ў съпісе “іншага” лекі, таму што спатрэбіцца яны могуць у любы момант, а атрымаць большасць зь іх у Эўропе без рэцэпту, ці па беларускім рэцэпце амаль нерэальна. Таму абавязкова бярэм з сабой прэпараты для страўніка, ад тэмпературы, ад алергіі, антыбіётыкі, плястыры. Няблага мець у аптэчцы бінт, зялёнку/ёд/перакіс вадароду, ваялькардын ці анальгін. Вазьміце таксама Пантэнол – дапамагае пры драпінах і апёках. Не забудзьцеся і на індывідуальныя лекі. Калі спатрэбяцца рэчывы, на якія патрэбны рэцэпт, тэлефануйце на гарачую лінію страхоўшчыка, там падкажуць, як дзеянічаць. Калі ж выпадак не страхавы, ідзеце на прыём да доктара (рыхтуйце круглую суму), і ён выпіша рэцэпт.



Увага! Абавязкова захоўвайце ўсе квітанцыі, чекі і рэцэпты.

Прэзэрватывы, дарэчы, акрамя непасрэднай функцыі, часта выкарыстоўваюцца як пасудзіна для вады ці каб схаваць дакумэнты, тэхніку і гроши ва ўмовах павышанай вільготнасці, напрыклад, на ўзыбярэжжы. Пракладкі ж часам выкарыстоўваюцца як вусыцілкі для абутку.

Пераходзім да съпісу “**чаму б і не**”. Натуральна, не забываємся на акумуляторы і зарадныя прылады для электронных дывайсаў. Таксама, напрыклад, у Вялікабрытаніі спатрэбяцца адаптары для разэтак.

ISIC – гэта міжнароднае студэнцкае пасьведчаныне, якое можна зрабіць і ў Беларусі. Патрэбна яно, па-першае, як пасьведчаныне асобы, якое можна браць з сабой, пакуль пашпарт ляжыць у сэйфе. Па-другое, гэта магчымасць атрымаць зыніккі на праезд, пражываныне і аренду ровараў-ма-





шынаў, а таксама дысконты ў розных кра-
мах і забаўляльных мейсцах. Калі ўнівер за
плячыма, а вольны дух застаўся, і Вам яшчэ
ня споўнілася 29 гадоў, рабіце IYTC – між-
народную моладзевую картку, якая такса-
ма дае шмат зыніжак.

Бяруши і павязка на вочы вельмі спатрэбяцца, каб хутка
і зручна засынаць у любых умовах і ў любы час сутак. Замок
таксама актуальны паўсюль — і ў хостэлі рэчы пакінуць, і ба-
гаж зачыніць у аэрапорце.



Далёка не апошні пункт — падарункі. Іх
колькасць і фармат залежаць ад памераў
вашых торбаў. Калі мейсца мала, то вязіце
зь Беларусі халву ў чакалядзе, сам чакаляд,
гліняныя гербікі, драўляныя дробязі. Калі мо-
жна ўзяць больш, бярыце вырабы з саломы,
гліны, ільну і, канешне, напоі: зъбіцень, зуб-
роўку, крамбамбулю ці беларускі бальзам. Многія, асабліва
паўднёўцы, зъдзіўляюцца і радуюцца бярозаваму соку, згу-
шчонцы. У любым выпадку, такія прыемныя дробязі ня будуць
лішнімі, нават калі вы ня едзеце да кагосьці канкрэтнага.

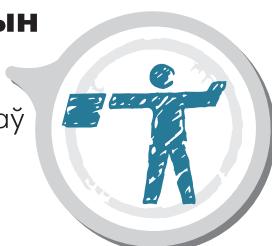
Добрых людзей можна сустрэць паўсюль.

Такім чынам, з агульным разабраліся, цяпер трошку хіт-
рыкаў для розных спосабаў эўратрыпу.

A Ўтаспын

Да агульнага съпісу дадаць:

- тлусты маркер і некалькі аркушаў паперы ці кардону
- ліхтарык
- спальнік
- дажджавік



- кілімок, намёт
- цёплыя шкарпэткі і пальчаткі
- калі едзеце зусім дзікуном, добра мець рондаль, газавую гарэлку і некалькі слоікаў тушаніны

На машине

Спачатку рыхтуем машину, правяраем яе тэхнічны стан, самі ці на СТА. Гатова? Глядзім, ці ёсьць з сабой:

- усе дакумэнты на машину
- страхоўка "Green Card"
- сонечныя акуляры
- набор прыладаў для рамонту
- аптэчка
- рыдлёвачка
- папяровая мапа
- съвetchka



Нагадаем яшчэ раз, што пасъведчаныне кіроўцы павінна быць міжнароднага ўзору, трэба мець пры сабе GPS-навігатар і наяўныя грошы (бо многія дарогі платныя).



apetitoso.com.br

Грынкарта. Лепш зрабіць яе загадзя, таму што калі Вы зяджаеце на тэрыторыю Эўразыю не наўпрост зь Беларусі, яна Вам абыдзецца нашмат даражэй. Калі едзеце на машине, набытай у крэдыт, неабходна аформіць яшчэ і аўтакаска.

Астатняе, напэўна, зразумела і без удакладненія, акрамя съвetchki. Тлумачым: зімой на аўтабанах бываюць шмат-часавыя коркі, і свечка дапаможа захаваць цяпло ў машыне, не "зъядоучы" пры гэтым акумулятар і бэнзын.

I зусім бяз жартаў — захапіце з сабой раздрукоўку ПДР, бо парушаць іх ў Эўропе сабе даражэй: штрафы вымяраюцца ў дзясятках эўра, а дамовіцца можна толькі ў выключных выпадках.



Аўтобусы-цягнікі-самалёты

Да агульнага сьпісу тут можна дадаць толькі

- падушку-кілбасу
- квіткі



Турыстычна падушачка, якая надзымуваецца і апранаеца вакол шыі, выратоўвае падчас доўгіх пераездаў, асабліва аўтобусам.

Што датычыцца самалётаў, асабліва лоўкостаў, там хутчэй трэба памятаць пра тое, што з сабой ня браць. Калі выбралі танны варыянт без багажу, то пакіньце дома манікюрны набор, пасудзіны з вадкасцюмі больш за 100 мл, зброю, усё вострае, колючае, выбухоўнае. Астатніе паспрабуйце ўмясціць у торбу, па памерах не большую за 55x40x20 см (патрабаваныні, напрыклад, Ryanair).

Форс-мажор



Выпадак 1. Патрэбная мэдычная дапамога

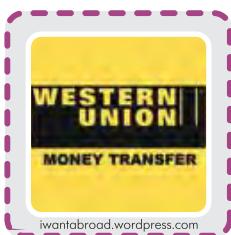


Калі стан дазваляе, тэлефануйце ў страхавую кампанію. Звычайна яе прадстаўнікі самі выклікаюць лекара ці распавядаюць, куды ехаць. Таксама патлумачаць ўсе нюансы з дакумэнтамі.

Калі ж стан не дазваляе чакаць, пакуль адкажа апэратор страхавой кампаніі (здраеца, што лінія занятая падоўгу), то з дакумэнтамі (паш-парт і страхоўка) і грашымі едзеце ў шпіталь, папярэджваеце дактароў, што ў Вас страхавы выпадак. Магчыма, давядзенца аплаціць паслугі ўласнымі грашымі, але адразу, калі стан палепшыцца, тэлефануйце ў кол-цэнтар кампаніі-страхоўчыка. У любым выпадку, са шпіталя абавязкова забраць medical report і ўсе выдадзеныя ў шпіталі дакумэнты, у тым ліку рэцепты.

Карэту хуткай дапамогі выклікаць трэба толькі ў экстрэмальнай сітуацыі, таму што гэтая паслуга можа не ўваходзіць у страхавы поліс, а абыдзеца ў зусім небюджэтную суму.

» **Выпадак 2.** Скрадзеныя, згубленыя гроши ці праста шопінг не па сродках.



Напярэдадні ад'езду азнаёмцеся з сістэмай тэрміновых грашовых пераводаў Western Union. Сябры ці родныя змогуць вельмі хутка перавесьці неабходную Вам суму.

» **Выпадак 3.** Вы згубілі ці ў вас скралі дакумэнты.



Зъвяртайцеся да паліцэйскіх. Беларусу не адразу верыцца, але іх мэта - менавіта дапамагаць людзям. У паліцыі Вам аформяць страту дакументаў (працэс значна паскорыцца, калі ёсць копіі дакументаў), дадуць дакумэнт, з якім можна ехаць у бліжэйшую беларускую амбасаду. А гэта значыць, што ў вашым нататніку/смартфоне павінны быць загадзя выпісаныя адресы і тэлефоны ўсіх беларускіх і расейскіх амбасадаў па вашым маршруце. У амбасадзе Вы атрымаецце яшчэ адзін дакумэнт, які дасыць магчымасць вярнуцца на радзіму. Новы пашпарт за мяжой Вы ня зробіце. Насамрэч, вельмі карысна напярэдадні ўдакладніць інформацыю пра амбасады ў Міністэрстве замежных спраў Беларусі на іх сайце www.mfa.gov.by ці па тэлефоне +375 17 227 29 22.



Ня быць белай варонай, ці Як сябе паводзіць у Эўропе? [Даша Слабчанка]



summerboard.ru

Самым простым адказам будзе – вольна, праста і натуральна. Але ўніверсальна гэта рэцэпту тут быць ня можа, бо Эўропа вельмі розная – у гэтым яе прывабнасць. Эўропа – гэта ня толькі заможная Немеччына ці выкшталцоная

Францыя, гэта і гаманлівая Італія, стракатая Гішпанія, такая зразумелая Літва ці Польшча. Яна і даждлівая, і сонечная, і ўсьмешлівая, і змрочная.



Існуе шмат стэрыятыпаў аб эўрапейцах, ілюстратар Янко Цьвяткоў стварыў сэрыю забаўных мапаў таго, як у розных краінах бачаць Эўропу. Болей мапаў alphadesigner.com/project-mapping-stereotypes.html

Некаторыя ўяўленыні, якія мы маем пра Эўропу, насамрэч уласцівыя далёка ня ўсім краінам. Напрыклад, тое, што ў Эўропе ўсе езьдзяць на роварах і пераходзяць дарогу толькі на зялёнае съятло. У Партугаліі, прыкладам, нават паліцэйскія пераходзяць дарогу на чырвонае, што проста нерэальна ўявіць у Аўстрыі.

У прынцыпе, у Вас два варыянты, як сябе паводзіць і як бавіць час у эўрапейскіх краінах: як турыст ці як мясцовы. Жыцьцё ў Эўропе, асабліва ў сталіцах, падзялілася на дзве часткі – адна для туристаў, іншая для сябе. Вы можаце прабегчы галопам па асноўных кропках з турыстычнага буклета, а можаце сесьці на грамадзкі транспорт і растваравыцца ў на тоўпе, адчуўшы сапраўдны рытм гораду.



Як рэагаваць на нязвыкліе?

У Эўропе **не прынята зъдзіўляцца**, нават калі ў мэтро Вы бачыце людзей у піжамах, старэнкую зь зялёнымі власамі і татушкамі, двух хлапцоў за ручкі альбо дзяўчат у хіджабах. Тут кожны мае права быць такім, якім пажадае.

А таксама кожны мае права проста быць – там, дзе пажадае. Нават калі ў чалавека абмежаваныя магчымасці, робіцца шмат, каб захаваць ягоныя правы. Таму ня думайце, што ў іншых эўрапейскіх краінах больш людзей у вазках ці з абмежаваньнямі зроку ці слыху – проста ў нас іх ніхто ня бачыць, бо ім складана нават выйсьці з хаты.

Беларусам таксама нязвыкла бачыць такую колькасцьлюдзей **розных нацыянальнасцяў**. Каля 20 мільёнаў жыхароў Эўрапейскага Звязу прыехалі звонку. Збольшага, гэта выхадцы з Турцыі, Марокі, Альбаніі, Кітаю, Украіны. Шмат альжырцаў, расейцаў, індусаў, пакістанцаў...

Часта так званая беларуская талерантнасць імгненна зьнікае. Але свабода слова – на тое яна і свабода, каб ніко-

га ёй не абмякоўваць. Устрымлівайцеся ад роспытаў пра паходжаныне і ад жартаў расісцкага ці гамафобнага зыместу. Напрыклад, не прынята называць цыганаў па-ангельску “gipsy”, ужывайце “roma people”. Некаторыя мігранты, наадварот, не хаваюць свайго паходжаныня, тады інтарэс да іх культуры ці рэлігіі толькі вітаецца.



Мэтро Амстэрдаму: кожны вагон – як галерэя. У Амстэрдаме можна сустрэць прадстаўнікоў 177 нацыянальнасцяў. Падчас паездкі ў гэтым вагоне можна даведацца, колькі прадстаўнікоў ад кожнай нацыі живе ў сталіцы Нідэрляндаў. Беларусаў – 109.

Фота аўтара.

Пры гэтым, эўрапейцы з ахвотай жартуюць адзін над адным, асабліва па-суседзку: немцы над французамі, а французы над немцамі, італійцы над аўстрыйцамі і наадварот.

Насамрэч, хоць і ў даволі дэкаратыўнай форме, але мы, беларусы, монакультурны народ, можам пазнаёміцца ў Эўропе з такой вялікай колькасцю іншаземных традыцый і рэлігій! Наведаць мячэты і сынагогі, афрыканскія і азіяцкія рынкі, кітайскія і турэцкія кварталы.

Эўрапейцы вельмі адкрытыя да іншых культурыў, яны не ганарацца тым, што яны “эўрапейцы”. Эўропе хутчэй уласцівы мясцовы патрыятызм, канкурэнцыя паміж рознымі правінцыямі адной краіны. Канешне, не без выключэнняў, напрыклад, французы вельмі ганарацца тым, што яны французы. А

немцы, наадварот, нават на чэмпіянаце Эўропы па футболе саромеюцца разгортаваць свой съцяг – каб не падумалі, што яны нацыяналісты. А, і не забудзь, што ў Барсэлёнене жывуць каталёнцы!

Як размаўляць?



Рыса эўрапейца – павага да сваёй **роднай мовы**. Сёньня афіцыйнымі для Эўрапейскага Звязу зьяўляюцца 23 мовы. І яшчэ больш за 60 мясцовых моваў і моваў нацыянальных меншасцяў атрымліваюць ахову і падтрымку на агульнаэўрапейскім узроўні.

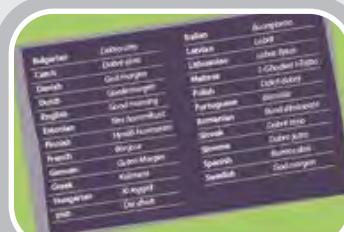
Нямецкая зьяўляецца самай распаўсюджанай з матчыных моваў – для 18% жыхароў ЭЗ. Ангельская, італійская і французская мовы зьяўляюцца роднымі для 60-65 мільёнаў эўрапейцаў (12-13%).

Эўрапейцы вельмі здольныя да іншых моваў. Ангельскую мову як замежную ведаюць як мінімум 38% эўрапейцаў, для 14% першай замежнай зьяўляецца нямецкая ці французская мовы. А ўвогуле ў Эўрапейскім Звязе ўзяты курс “родная мова + 2 замежныя”.

Усё ж лепей заўсёды мець з сабой размоўнік, а ў краінах, дзе добра размаўляюць па-ангельску – ужываць на мясцовай мове хаця б вітаныні і слова ўдзячнасці.

“Добрай раніцы”

на 23 афіцыйных мовах ЭЗ, крыніца
ec.europa.eu/publications/booklets/eu_glance/78/en.pdf



Вандроўка бязь веданьня ангельскай мовы таксама ня мусіць пужаць. Па-першае, у любой краіне ёсьць рускамоўныя мігранты, і існуе высокая верагоднасць іх сустрэць, па-другое, эўрапейцы вельмі прыязныя і будуць старацца Вам дапамагчы.

З уласнага досьведу: калі разглядалі мапу Бэрліну па-расейску ў бэрлінскім мэтро, да нас неаднаразова звярталіся з прапановай дапамагчы знайсці шлях. А ў паліцыі Лісабону ёсьць аддзел для замежнікаў і рускамоўны пэрсанал.

» **Дадаткова**

Speaking for Europe: Languages in the European Union, at ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc3275_en.pdf

Як адпачываць?

У Эўропе ўзрост, дзеці альбо гадаванец – не перашкода для актыўнага і паўнавартаснага **адпачынку**. Уявіце сваіх дзядулю і бабулю ў джынсах і з заплечнікамі на рэгістрацыі лоўкоста ў Барсэлёну! Некаторыя сталыя людзі нават у хостэлах начаць, калі правілы дазваляюць. Альбо ўявіце, што можаце са сваім пісом пайсьці ў паб, і яго там пачастуюць смачнай косткай, і нікому ён ня будзе перашкаджаць.

Музэі - гэта асаблівасць адпачынку ў Эўропе. Музэі торбаў і дыямантаў ў Амстэрдаме, музэй кавы ў Гамбургу, музэй сыру ў французскім Мюнстэры, музэй піва ў Празе... Сыпіс можна працягваць да бясконцасці! Ня кажучы ўжо пра Люёр, музэі з шэдэўрамі Далі, Ван Гога, Пікаса. Праўда, у чарзе можна прастаяць 2-3 гадзіны. А ў дзень бясплатнага ўвходу ў музэі – і таго болей. Звычайна такімі свободнымі днямі эўрапейскія музэі радуюць раз на тыдзень ці на месец.



laughingsquid.com

Абавязкова зьвярніце ўвагу, як шмат гарадзкой прасторы аддадзена мастакам ды і простым жыхарам. Людзі вольна сядзяць на прыступках ці на газонах. У Парыжы, на Сене, ёсьць "мост мастакоў" – па ім не ездзіць транспарт і парыжане любяць ладзіць на ім пікнікі альбо рыхтавацца да іспытаў.



Будынак галоўнай бібліятэкі ў Амстэрдаме: ня толькі мноства кніжак і бясплатны Інтэрнэт, але й файнныя кавярні, людзі вольна сядзяць на прыступках, чытаюць ці гамоняць. Параўнайце з атмасфэрай каля Нацыянальнай бібліятэкі ў Менску! Фота аўтара.



Ужо стала традыцыяй аддаваць прамысловыя комплексы, дзе вытворчасць спынілася, пад арт-галерэі і клубы. Сыцены эўрапейскіх гарадоў распісаныя графіці. Сыцены вагонаў амстэрдамскага метро расфарбаваныя мастакамі. Эўрапейцы любяць хадзіць на "гурткі": урокі сальсы, жывапісу, ганчарства...



Як харчавацца?



Эўропа славіцца сваёй **кухняй**, ня тое што кожная краіна – кожны рэгіён мае сваю фірмовую страву! Але глябалізацыя раскідала па ўсім ЭўраЗвяззе амэрыканскія сеткі фастфуду, якія, праўда, ужо не вытрымліваюць канкурэнцыі з боку кебабных і кітайскіх рэстарацыяў. Але на ват МакДональдсы прапануюць нешта ўласцівае дадзенай краіне: у Партугаліі – шчавелевы суп, у Чэхіі – піва. У Нямеччыне ды Аўстрыйі на кожным кроку можна паспрабаваць смачныя кілбаскі, а ў Празе прадаюцца бургеры са смажаным сырам.

Каб паесьці смачна і па-сапраўднаму, лепей трymацца падалей ад турыстычных месцаў, кошты там завоблачныя ды ёжа нібыта "сувэнірная". Звычайна ў колькіх кварталах ад цэнтра можна знайсьці цудоўныя мейсцы. Але лепей загадзя вывучыць кухню таго рэгіёна, куды зьбіраецца, каб не абіраць навобмацак зь незнайомых словаў у мэню. І абавязкова пакідаць на гарбату 5-10% ад замовы. За традыцыйную вячэру ў рэстарацыі Барсэлёны на беразе мора прыйдзецца заплаціць 30 эўра, а партугальская франчэзіня абыдзецца ў 10.



Эўропа славіцца і сваім **алькаголем**. Але ставяцца да яго ня так, як у нас. Не расьпіваюць на вуліцах (гэта папросту забаронена ў многіх краінах), а атрымліваюць асалоду ў шматлікіх барах і рэстарацыях. У некаторых краінах зь першага ўраджаю вінаграду, а таксама зь яблыкаў і ягад робяць маладое віно, п'юць яго ўсяго месяц, у гэты час ладзяцца розныя восеніцкія фэсты. Такое віно завецца ў Чэхіі бурчак,

а ў Аўстрыі – штрум. Партугалія славіцца сваім партвайнам, Францыя – віном (17 вінных рэгіёнаў!), Нямеччына і Бэльгія – півам.

Узрост, зь якога ў Эўропе прадаюць алькаголь, розніца ў залежнасці ад краіны. Напрыклад, у Італіі і Партугаліі можна частавацца ўжо ў 16 год. Узроставыя абмежаваныні на набыццё і ўжыванье алькаголю ў розных краінах сьвету можна паглядзець тут www.icap.org/LinkClick.aspx?fileticket=FmlCoBQW!%2fw%3d&tqid=238

Дарэчы, у большасці эўрапейскіх краінаў можна піць воду з-пад крану, асабліва смачная яна ў Аўстрыі і сканды-наўскіх краінах. Таксама варта пакаштаваць мясцовыя мінэ-ралкі.



Эўропа славіцца **“культурай ка-вярняў”**, якую не забілі нават плястыковыя кубачкі з каваю “take away”. Гарбата і Англія – амаль сынонімы. Кожнаму знаёмы смак Італіі: капучына, эспрэса, лятэ, макіята. Адзін і той жа тып кавы можа называцца па-рознаму ў розных кавярнях.

У Вене не прынята съпяшацца. Аднойчы турыст прысьпешыў афіцыянта традыцыйнай венскай кавярні: Вы нясеце мне каву ўжо 30 хвілінаў! На што атрымаў адказ: Жадаеце хутчэй – ідзіце ў МакДональдс.

Пабытавыя пытаньні?

Пытаньне грамадзкіх прыбіральняў таксама варта ўключыць, бо штрафы за спраўленыне патрэбы ў грамадзкім месцы высокія, напрыклад, у Галіндыі – 50 эўра, але чамусьці толькі для мужчын. Таксама не зьдзіўляйся, калі пабачыш у гэтай краіне пісuarы на вуліцах. Калі няма грошай на плат-



нью прыбіральню, можна імі скарыстацца бясплатна. Галяндзкія фэміністкі не зымірыліся з такой дыскрымінацыяй і прыдумалі прыладу, якая ім дазваляе таксама карыстацца такімі пісуарамі.

А яшчэ такая звыклая для менчукоў прыбіральня як Мак-Дональдс у многіх краінах платная! Звычайны кошт для прыбіральні ў Эўропе – 50 цэнтаў. У адрозненьне ад Менску, іх у любым эўрапейскім горадзе дастаткова.

У Эўропе прынята разьдзяляць съмецьце. Чым вышэй узровень жыцьця ў краіне, тым больш розных съметніц Вы знайдзеце на двары. Больш за тое, съядомыя эўрапейцы нават мімоць съмецьце! Пакуначак ад ёгурту вымываецца, высушваецца, спрэсоўваецца і толькі потым адпраўляецца ў съметніцу для пластыку.



Пра што важна памятаць?



photolimes.ru

Ня трэба забываць і пра ўласную бяспеку: хоць у большасці маленькіх гарадоў Эўропы ціха і спакойна, сталіцы прывабліваюць рабаўнікоў. Насіце дакумэнты ва ўнутраных кішэнях, а лепей – копію пашпарта, арыгінал пакідаць у надзейным мейсцы. Зручней за ўсё шпацыраваць з торбай празь плячо – яе складаней за ўсё зыняць. Пастаянна пільнуйце свае рэчы ў людных мейсцах, а на бязлюдных вуліцах старайцеся выглядаць, як мясцовы жыхар (не азірайцеся па баках, схавайце здымач).

3 аключэнне

Нам прасьцей успрыняць як дадзенае далёкую, чужую культуру. Прасьцей выконваць усе правілы паводзінаў у Японіі – бо так трэба, нам усё роўна не зразумець. Азія, арабскія краіны... гэта як сябры, яны такія, якія ёсьць, жывуць сваім жыцьцём. Эўрапейскія краіны – гэта як сваякі, ад якіх мы больш чакаем і якіх імкнемся зъмяніць. Таму да эўрапейскага ладу жыцьця мы ставімся больш крытычна і выконваем правілы зь меншай ахвотай. Быць шчаслівым у сваёй сям'і ці не – вырашаць кожнаму.

>> Парады і агульная інфармацыя для тых, хто зъбіраецца вандраваць у Эўропе

www.visit-europe.com/home.aspx

europa.eu/eu-life/travel-tourism/index_en.htm



v1.theglobeandmail.com



Вандруем аўтаспынам!

[Аляксей Язылец]



pvz.by

Як у мінульм, так і сёньня шматлікія вандроўнікі падарожнічаюць аўтаспынам. Для многіх людзей гэта звычайная справа, прычым не "халява", а разнастайнасць узаемадапамогі. І няма тут нічога дзіўнага (правіла тут вельмі простае):

калі чалавек запрашае да сябе гасьцей, займаецца бескарысьлівай дапамогай, дык ён і сам можа прыняць гасьціннае запрашэнне, прапанову падарожнічаць разам са спадарожным кіроўцам. Зразумела, што аўтаспын для большасці людзей падабаецца несур'ёзным заняткам. Тым ня менш, і вядомым людзям падабаецца вандраваць такім чынам.

Плюсы і мінусы аўтаспыну

Часьцей за ўсё аўтаспынам пачынаюць падарожнічаць ад безграшовага стану. А пазней метад падарожжа спадарожным транспартам для многіх праста становіцца больш цікавым, прыемным і зручным, чым вандроўка на аўтобусе ці з турыстычнай фірмай.

▶▶ Плюсы аўтаспыну

● **Гэта цікава!** Сустрэча з новымі людзьмі, кіроўцамі (бо спыняюцца тыя, хто не абыякавы да іншых, хто звычайна цікавіцца Сьветам і яго разнастайнасцю, хто сам падарожнічае праз тур альбо самастойна).

● **Гэта хутка!** У некаторых эўрапейскіх краінах падарожнічаць аўтаспынам часта выходзіць хутчэй, чым на аўтобусе

ці цягніку, асабліва калі ўлічваць час чаканьня на вакзалах.

● **Гэта новыя веды!** Аўтаспын - гэта пазнаныне новага, незвычайнага, уражлівага, часта аповедаў ад спадарожнікаў пра рэгіён, па якім праяджаеш. Да таго ж бывае, што кіроўца вечаровай машины ці сям'я запрашаюць у госьці на начлег (дзе пазнаеш, чым і як жывуць у краіне) і на пачастунак (бо цікава пачаставацца чымсьці традыцыйным і хатнім).

● **Гэта рамантыка!** Падарожжа аўтаспынам асацыюецца з вольнасцю, свабодай выбару кірунку, перамяшчэнняй, дзеяньняй, незвычайнасцю, і, што асабліва прыцягвае — адчуваньнем рамантыкі...

» Мінусы аўтаспыну

● **Трэба быць дасьведчаным.** Трэба самому даведацца, як выехаць з буйнога горада, калі ён зусім незнёмы, а затым і знайсьці добрую пазыцыю для спыну.

● У краінах Эўразіі не заўсёды лёгка знайсьці пазыцыю для хуткага аўтаспыну.

● У некаторых эўрапейскіх рэгіёнах (у Гішпаніі, Славакіі, некаторыя курортныя дарогі) часам трэба мець вытрымку і запас часу, каб перамяшчацца спадарожным транспартам.

● **Пытанне часу.** Час падарожжа можна разылічыць толькі прыблізна.

● **Праблемы зь мейсцамі.** У запалярных рэгіёнах Эўропы ў машинах часам бракуе вольных мейсцаў, і нават трэйлеры нячаста спыняцца для пары аўтаспыншчыкаў, у адрозненіне ад Афрыкі ды Азіі, дзе на практицы ня існуе правілаў адносна колькасці пасажыраў.

● **Сезонныя цяжкасці.** Узімку ў Эўропе даволі рана цямнее, што адпаведна зыніжае хуткасць перамяшчэння...

Аднак мінусы можна мінімізаваць пры дапамозе ведаў, асабістага жаданьня і пазытыўнага настрою...

Аўтаспын у Эўропе і яго віды

Існуе некалькі разнавіднасцяў аўтаспыну:

Аўтамабілі – самы звычайны і распаў-
сюджаны спосаб;

Гідраспын – вандроўка спадарожнымі ка-
раблямі па марох ды баржамі па рэках;

Авіяспын – нерэгулярнымі самалётамі,
верталётамі;

Цягнікі - грузавымі, таварнымі цягнікамі,
электравозамі;

Сіці-стоп – аўтамабільны аўтаспын у ме-
жах гораду.



ibone.org.ua



Сёньня перамяшчацца неаўтамабільнымі разнавіднасця-
цямі аўтаспыну ў краінах Эўропы вельмі складана па розных
прычынах: пілоты, машыністы, капітаны сталі больш пільна
прытрымлівацца пэўных правілаў адносна магчымых пасажы-
раў у сувязі з павелічэннем пагрозы тэрактаў, патрабавань-
нямі наяўнасці пашпарта марака і г.д.. Аднак часам можна
заехаць на які-небудзь таварны або пасажырскі карабель
(нібы другі кіроўца), альбо дамовіцца з капітанам ці ўладаль-
нікам карабля, яхты. Тым ня менш, гэтыя нестандартныя ва-
рыянты падарожжаў лепш пасправаваць на іншых кантынэн-
тах.

Таму засяродзім увагу на легкавых аўтамабілях і трэйле-
рах.

Многія аўтаспыншчыкі вандруюць па хуткіх аўтобанах у
кірунку пэўнага гораду ад запраўкі да запраўкі, на выездзе
зь якіх мышыны рухаюцца павольна і могуць спыняцца. Таму
варта мець пры сабе мапу менавіта з заправачнымі станцы-
ямі і стаянкамі, а таксама арыентавацца ў дарогах, ведаць

палітычную геаграфію...

Парада. Скарыстайцеся старонкай аднаго аўтаспышчыка – hitchwiki.org. Там шмат увагі надаецца эўрапейскім дарогам, пазначаным і апісаным пазыцыям на іх і, асабліва важна, — выездам з буйных еўрапейскіх гарадоў...

Увага! Памятайце, што нават калі машина ідзе далей у Вашым кірунку, лепш праехаць менш кіляметраў, чым можна было б, але выйсьці на добраі пазыцыі, напрыклад, на чарговай запраўцы (напрыклад Rasthaus), побач зь якой знаходзіцца прыдарожная крама, кавярня ці рэстарацыя.

Карысна ведаць!

- У Польшы, дзе ў асноўным дарогі вузкія, добра “стопіць” на аўтобусных прыпынках або з карткай на сьветлафоры падчас чырвонага съятла.
- У правінцыі лепш выбіраць мейсца, каб Вас было відаць здалёк (напрыклад, напрыканцы пад'ёму дарогі).
- Уначы карыстайцеся съветаадбітнымі палоскамі.
- Выбірайце асьветленыя пазыцыі.
- Добраі пазыцыяй лічыцца мейсца ля tall road (пункт аплаты за дорогу).

Калі ж машины пэўны час не спыняюцца, варта у такім выпадку задумацца, у чым жа справа: у пазыцыі, зьнешнім выглядзе, дзеяньнях, думках ці можа песьмізьме...

Парада! Прыдумайце штосьці (напрыклад, замест назвы гораду намалюйце на вялікім аркушы паперы значак аўтазапраўкі — калі справа датычыцца аўтабану), карыстайцеся, акрамя над-



пісаў, мімікай і знакамі, спрабуйце весьці невэрбальную размову зь кіроўцамі, што набліжаюцца...

Пытанье бясьпекі

Пытанне бясьпекі – адно з найважнейшых у працэсе аўтаспыну. Шмат хто параіць вандроўніку не баяцца, а быць сумленным да іншых, паважаць традыцыі, клапаціцца аб прыродзе... Зразумела, ня трэба займацца п'янствам, парушаць закон, хлусіць, праяўляць агрэсію... Нават калі аўтаспыншчык растраціць усе свае гроши (такое здараецца, асабліва ў юнацтве), варта памятаць, што Съвет вельмі багаты... І чым больш чалавек аддае, tym больш атрымлівае!

Асаблівасці аўтаспыну ў розных краінах



Кожны кантынэнт мае свае асаблівасці адносна вандровак спадарожным транспартам. Але Съвет мяняеца, становяцца іншымі ўмовы й магчымасці. Існуе шмат прыкладаў, як вольныя падарожнікі плылі спадарожнімі караблямі з дазваленяня іх уладальнікаў і капітанаў у Азіі, Акіяніі ды Эўропе... Аднак сёньня падобныя падарожкі можна аднесыці да рэдкіх аказіяў. Можна і месяц правесыці ў якім-небудзь порце і пры гэтым нікуды так і не паплыць (сёньня гідрастоп найбольш актуальны ў Паўднёва-Ўсходній Азіі).

Лічыцца, аўтаспынам у сярэднім за дзень можна праехаць прыкладна 600 км, а па аўтастрадах – 800... А калі яшчэ падарожніцаць і ўнаучы, то за суткі пераадолены шлях можа павялічыцца да 1000-1300 км. Аднак, **увага!** У гарах хуткасць значна зьніжаецца: чым вялікшыя і даўжэйшыя пе-

равалы, тым павольней рух.

Калі ў Іране ці афрыканскіх краінах некаторыя грузавікі і пікапы падвозяць людзей за грошы, і трэба папярэдзіць адразу пра праезд без аплаты ці пачакаць наступнай машины, то ў Эўропе наконт аплаты можна не клапаціцца — усе разумеюць, што рух аўтаспынам служыць дапамогай вандроўніку.

Дарэчы, у Эўропе часта спыняюцца і падвозяць прадстаўніцы жаночага полу. У Беларусі пераважнай часткай кіроўцаў, што спыняюцца, зьяўляюцца мужчыны.

Высновы



Пры наяўнасці жаданьня, часу, пэўнай інфармаванасці ды ведаў сёньня можна праезджаць аўтаспынам тысячи кіляметраў, прыдумляць і ажыццяўляць разнастайныя транскантынэнтальныя падарожжы. Нездарма некаторыя аўтаспыншчыкі, як пералётныя птушкі, летам вандруюць па Эўропе, а з наступленнем восеньскіх халадоў перамяшчаюцца ўсё далей і далей на Поўдзень, да цёплых мораў.

Вандроўкі аўтаспынам вучаць прынцыпу ўзаемадапамогі, дабрыні і гасціннасці. Вось і цяпер шмат кіроўцаў-эўрапейцаў, якія калісьці самі падарожнічалі спадарожным транспартам, гатовыя падвозіць наступныя пакаленныі аўта-стопшчыкаў, сярод якіх і шмат будучых кіроўцаў!

Беларускае ў Эўропе.

Што й дзе мусіць пабачыць беларус?

[Сыцяпан Сывідзэрскі]



matka.fotoblog.by

Дзе ў Эўропе мусіць пабачыць кожны беларус? Каго трэба ўзгадаць? Многіх дзеячаў і мясціны мы памятаем з падручнікаў гісторыі. Вільня – сталіца нашай вялікай дзяржавы – ВКЛ. Прага – мейсца, дзе ствараў Скарына. Варшава –

мейсца, дзе засядалі нашыя каралі. І гэта толькі пачатак съпісу! Прапануем Вам зьдзейсьніць невялікае падарожжа па вядомых эўрапейскіх гарадох зь мясцінамі, дзе пакінулі свой сълед нашыя людзі, мясцінамі, якія зъмянілі гісторыю нашай Радзімы...

▶ Наш першы прыпынак – сталіца Эстоніі.

Наведваючы **Талін** і шпацыруючы па вузкіх вуліцах старога гораду, варта наўдаць вуліцу Вэнэ, дзе з 1920 па 1925 год зъмяшчалася ваенна-дыпляматычная місія БНР. 26 сакавіка 2009 году на будынку намаганьнямі актывістаў грамадзкага аб'яднання Valgevene Uus Tee ("Новы шлях для Беларусі") была адкрыта мэмарыяльная дошка.



Кіраваў місіяй генэрал **Алег Корчак-Крыніца-Васількоўскі**. Ён быў самым маладым генэралам Расейскага войска і меў магчымасць уваходу ў вышэйшыя ўладныя калідоры Расейскай Імперыі. Падчас службы ў якасці амбаса-



дара БНР у Эстонії меў добрыя стасункі з маршалам Фінляндыі Манергаймам і галоўнакамандуючым эстонскага войска Лайдонэрам. Корчак-Крыніца-Васількоўскі быў багатым чалавекам, мэцэнатам і філантропам: пры яго падтрымцы ў Таліне было пабудавана дзіяве царквы. У Эстонії ён пражыў да 1940 году, калі савецкая ўлада, акупаваўшы краіну, яго расстраляла.

➤ Наведваючы **Гданьск**, варта прыгадаць асобу **Лукаша Дзекуць-Малея** — беларускага настаўніка, рэлігійнага й грамадзкага дзеяча, прапаведніка баптызму, перакладчыка рэлігійных тэкстаў, які знайшоў свой спачын у Гданьску.



У 1918 г. ён узяў удзел у Гарадзенскім беларускім сялянскім зьезьдзе, быў абраны ў Гарадзенскую павятовую раду і аргамітэт па скліканыні Краёвага беларускага зьезду.

Ачольвоў гарадзенскіх баптыстаў і нават выпускаў уласны баптыцкі друкаваны ворган на беларускай мове. Ад канца 1921 жыў у Берасьці, куды быў высланы польскімі ўладамі.

Пачаў пропаведаваць у акрузе і стварыў суполку эвангельскіх хрысьціянаў баптыстаў у горадзе. У 1920-1924 пераклаў 17 рэлігійных брашураў на беларускую мову, у тым ліку разам з Луцкевічам выдаў у 1931 «Новы Запавет і Псалмы» (Гэльсінгфорс).

У гады вайны Дзекуць-Малей быў прасьбітарам беларускіх баптыстаў на акупаванай тэрыторыі Беларусі. Удзельнічаў у II-ім Усебеларускім кангрэсе. Паходаваў на гарнізонных могілках, недалёка ад гары Тысячагодзьдзя Гданьску (якая першапачаткова была фортам, пабудаваным у 1808-1810 гг. Напалеонам).



Акрамя магілы беларус-
кага настаўніка і інтэлектуала,
у Гданьску варта наведаць
Цэнтральны Марскі Музэй, у
якім захоўваюцца гарматы,
вырабленыя, хутчэй за ўсё, у
Нясвіжы. Гарматы апнуліся
на Памор'і ў выніку баявых
дзеянняў вайны Рэчы Паспа-
літай са Швэціяй 1655-1600 гадоў. Пазнаць гэтых гарматы
будзе лёгка: іх упрыгожваюць гэрбы – “Пагоня” і “Калюмны”.

➤ Падчас наведваньня **Варшавы** добра знайсьці час,
каб перайсьці праз мост Панятоўскага на правы бераг Віслы
— на вуліцу Парыскую 27, мейсца съмерці стваральніка беларускіх узброеных фармацыяў, генэрала **Станіслава Бу-
лак-Балаховіча**.



Акрамя гэтага, варта наведаць вядомыя войсковыя могілкі на Павонзках,
мейсца сымбалічнага пахавання генэрала. На тых жа могілках быў таксама
пахаваны вядомы беларускі фотамастак **Ян Булгак**.

➤ Плянуючы падарожжа ў Італію, уключыце ў свой марш-
рут горад **Падуя**, дзе беларускі першадрукар **Францыск
Скарына** атрымаў ступень доктара мэдыцыны. Да сёньняш-
няга дня захаваўся будынак Палаццо Бо – старэйшы корпус
Падуанскаага ўніверсytetu, якім акадэмічная супольнасць
актыўна карысталася ў XVI-тym стагодзьдзі.

Падуанскі ўніверсytэт быў заснаваны выкладчыкамі і
студэнтамі, якія былі вымушаныя пакінуць Балёнскі ўніверсy-
тэт у выніку канфліктаў зь кірауніцтвам. З 1339 да 1813 году

ва ўніверситетэце існаваў падзел на два дэпартаменты: *Universitas Iuristarum*, дзе выкладалася права і багаслоўе, і *Universitas Artistarum*, дзе студэнты вывучалі астрономію, дыялектыку, філязофію, граматыку і мэдыцыну. Мэцэнатам Падуанскаага ўніверситету была Вэнэцыянская рэспубліка, якая дапамагала захаваць дух незалежнасці ад схаластычнай дагматыкі і ўплыву Рыму.

У Падуі вучыліся й працавалі Піка дэлля Мірандоля, Мікалай Ка-пэрнік, Тарквана Тасса, Галілеа Галілей. У 1678 годзе менавіта у гэтым ўніверситетэце ўпершыню атрымала ступень доктара філязофіі жанчына – Алена Корнара Піскопія.



▶ Пасъля Другой сусьветнай вайны цэнтрам польскай інтэлектуальнай эміграцыі становіцца **Лёндан**, але, адначасова з палякамі, у горадзе над Тэмзаю зьяўляюцца і эмігранты зь Беларусі. Беларусы-жаўнеры арміі Андэрса і тыя, хто перабраўся ў Брытанію з тэрыторыяў Эўропы, занятых ангельскім і амэрыканскім войскамі, таксама пачалі ствараць свае аб'яднаньні.



У 1946 г. пры ўдзеле **Аляксандра Надсаны** ствараецца Згуртаваныне беларусаў Вялікае Брытаніі, найстарэйшай зь дзейсных цяпер беларускіх арганізацыяў у замежжы.

У 1947 г. біскупам **Чаславам Сіпові-**

ЧАМ у Лёндане ствараецца Беларуская каталіцкая місія. У 60-я місія ўтрымлівала Беларускую школу съв. Кірылы Тураўскага, дзе вучыліся і жылі хлопчыкі зь беларускіх сем'яў з розных краінаў і розных веравызнаньняў.

У 1971 г. у Лёндане адкрываецца Беларуская бібліятэка імя Скарыны. Бібліятэчная калекцыя спачатку складалася з прыватных кнігазбораў трох съявтароў — уладыкі Ч.Сіповіча, Л.Гарошкі і А.Надсаны. Цяпер гэта сусветна вядомы цэнтар, які валодае найбуйнейшым па-за межамі Бацькаўшчыны зборам беларусазнаўчай літаратуры, унікальной калекцыяй стародрукаў і старажытных мапаў, багатым архівам.

Сёньня Бібліятэка адкрытая для наведваньня практычна штодня, аднак варта папярэдне звязацца зь ейным кірауніком, Аляксандрам Надсанам (тэл/факс 020-84455358, e-mail: library@skaryna.org), каб упэўніцца, што бібліятэка будзе адчыненая ў той час, калі Вы вырашыце прыехаць. Адрас: 37 Holden Road, London N12 8HS.

Побач зь бібліятэкай знаходзіцца Беларуская каталіцкая (ўніяцкая) царква на 39 Holden Road. Набажэнствы тут адбываюцца штодня: раніцай літургія а 8-й, увечары а 6-й – вячэрня; па нядзелях літургія а 10.30 раніцы.

➤ Наведваючы **Галяндыю, варта прыгадаць **Казіміра Семяновіча** - вайскоўца кароннага войска Рэчы Паспалітай, збройніка, ваеннага інжынера, артылерыста. Загадам караля Ўладзіслава IV ён быў дасланы ў Нідэрлянды, на службу ў войска герцага Фрыдрыха-Генрыха Аранскага; там удзельнічаў у гішpana-галяндзкай саракагадовай вайне, у тым ліку, у аблозе Гюльста (1645). Да сёньняшняга дня захаваліся фартыфікацыйныя збудаваньні, якія былі вымушаныя скарыцца перад майстэрствам беларускага артылерыста і**

адвагаю галяндзскіх ваяроў.

▶ Падчас наведваньня **Прагі** нельга забыцца пра тое, што гэты горад важны для беларусаў ня толькі як мейсца зьяўлення першай кнігі на роднай мове, але й як прытулак дзеячаў БНР пасля разьдзелу Беларусі паводле Рыскага міру.

>> **Вось толькі некаторыя адресы, якія варта наведаць:**

● *Heřmanova 1120/7* – Дом, дзе ў 1943-48 гг. жыла **Ларыса Геніуш**, беларуская паэтка;

● *Polská 1224/12* – Дом, дзе жыў **Міхась Забэйда-Суміц-кі** (1900-1981 гг.) сусветна вядомы беларускі опэрны сьпявак і пэдагог;

● *Bruselská 442/1* – У 1923 г. у Прагу пераехала Рада БНР з першым презыдэнтам БНР **Пятром Крычэўскім** на чале. Апошнія 5 год свайго жыцця і презідэнцства Крычэўскі правёў у Празе, хутчэй за ўсё ў гэтым будынку;

● *Legerova 1879/3* – Дом, дзе знаходзілася **рэстарацыя “У пана Кнёўрка”**, дзе ў 1930-х гг. адбываліся пасяджэнні Беларускай Рады (Рады БНР) і праходзілі съяткаваньні ўгодак абвяшчэння БНР.

● *Slovinská 535/14* – Дом **Васіля Захаркі** – апошняга



■ ■ ■ Праца жыцця Семяновіча — «Artis Magnae Artisleriae pars prima» («Вялікае майстэрства артылерыі, першая частка») была ўпершыню надрукаваная палацінску ў Амстэрдаме (1650). Кніга больш за два стагодзьдзі была ў Еўропе падручнікам па артылерыі. У ёй апісваліся стандартныя канструкцыі ракетаў, запальных снарадаў і іншых піратэхнічных прыстасаваньняў. Тут у першы раз была разгледжаная ідэя выкарыстання рэактыўнага руху ў артылерыі. ■ ■ ■



прэзыдэнта БНР;

● Альшанскія могілкі – на іх знайшлі спачын Васіль Захарка, Пётра Крычэўскі і Міхась Забэйда-Суміцкі.

Яшчэ доўга можна працягваць ліст цікавых і значных мясцінаў. Пра іх пастанна зъбіраюць інфармацыю сябры ініцыятывы Беларуская Нацыянальная Памяць, грамадзкага аб'яднання “Новы Шлях для Беларусі” (Талін), студэнты Карлавага Ўніверсітэту (Прага) і шматлікія беларусы замежжа.



Эўропа для экстрымалаў, ці Турызм на любы густ!

[Юлія Чорная]



saveshenandoah.com

Экзатычным турызмам можна назваць амаль усё, што нясе ў сабе незвычайнасць. Асабліва калі гэта датычыцца вандровак у іншыя краіны. Чамусьці ў першую чаргу ўзгадваюцца экстрымальная падарожжы на джыпах сафары, вандроўкі па джунглях, заваёва горных вяршыняў. У гэты сэпіс можна ўнесці падарожжа па балотах (swamp safari), джайлоа-турызм – жыцьцё ў першабытных плямёнах дзе-небудзь высока ў гарах, спліялогію – дасыльдаваныне пячораў, касьмічны турызм і г.д.

Мы ж звернемся да больш даступных беларусам відаў турызму, якія можна паспрабаваць, калі адправіцца ў вандроўку па Эўропе.

Экалягічны турызм



Экатурызм – новая тэндэнцыя сучаснасці. Часта яе называюць Nature Tourism with a Soft Touch, што можна перакласці як “турызм зь мяккім дотыкам да прыроды”. Падчас такіх тураў чалавек выступае назіральнікам працэсаў, якія адбываюцца ў прыродзе. Аматары экатурызму наведваюць толькі самыя чистыя мейсцы, дзе няма ніякай цывілізацыі. Гэта балотныя масівы, прыродныя рэзэрвациі, заказнікі.



У аснове экатурызму ляжыць клопат пра на-
вакольнае асяродзьдзе. Міжнародная організа-
цыя экатурызму (TIES) нават сфармулявала дзе-
сяць запаведзяў экатурыста. Сярод іх — неабход-
насьць памятаць пра безабароннасць Зямлі, пакідаць толькі
съяды, зносіць толькі фотаздымкі, паважаць мясцовых жы-
хароў, заўсёды хадзіць толькі пратаптанымі съежкамі і г.д.

>> Куды едзем? Займаца экатурызмам можна пау-
сюль, дзе ёсьць нацыянальныя паркі зь некранутай прыро-
дай. Цудоўныя водныя падарожжы можна зьдзейсніць па
Фінляндый. Па возеры Сайна, напрыклад, можна праплыць
тры сотні кіляметраў ад Лаппенранты да Ёэнсу. Адзінае па-
трабаваныне - строга прытырмлівацца спэцыяльна распра-
цаваных маршрутаў. Для байдарковых паходаў падыдуць
воды Аляндзкага архіпелагу.

Ці можна адправіцца ў Нарвэгію. На поўначы краіны, на
Фінмарскім плято, нават у чэрвені ў лагчынах ляжыць сънег, а
у раёне выспай Вэстэролен можна ўбачыць кітоў. Тым ня
менш, самым знакамітым нарвэскім маршрутам зьяўляецца
тур па фіёрдах.

Rоварны турызм



Гэты папулярны від актыўнага адпачын-
ку мае шмат разнавіднасцяў: ад невялікіх
вандровак і экспкурсій да складаных пада-
рожжаў на роварах. Для гэтага нават рас-
працаваныя адмысловыя канструкцыі рова-
раў. Маршруты роварнага турызму пракла-
даюцца ў рознай мясцовасці: па прасёлковых дарогах, па
раўнінах і праз горныя перавалы. Гэта ня толькі добра для
здравоўя, гэта да таго ж адносна танна.

>> Куды едзем? Роварны турызм вельмі добра развіты ў



ў многіх Эўрапейскіх краінах. Асабліва на Захадзе і Поўнай Эўропы. І для гэтага ёсьць усе неабходныя ўмовы. Напрыклад, па Нямеччыне пракладзена больш за 75 тысяч кіля-мэтраў роварных дарожак зь інфармацыйнымі знакамі для туристаў. Ужо шмат гадоў съпіс самых улюблёных рэгіёнаў роварнага турызму ў Нямеччыне ачольвае Баварыя з яе шматлікімі рэкамі і азёрамі, а сярод пастаянных роварных маршрутаў найбольш папулярная Эльбская дарога. Для туристаў на ровары нават створана сэрыя гатэляў "Bett&Bike". На сайце www.bettundbike.de раварысты могуць прагледзець съпіс роварных матэляў уздоўж абра-нага маршрута, прычым з пазначэннем каарды-натаў у навігацыйнай систэме GPS.



Пешы турызм



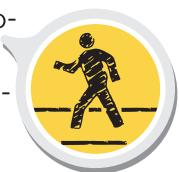
veloafant.ru

Адно з найбольш папулярных турыстычных захапленняў многіх эўрапейцаў называецца "Let's go!", ці трэкінг – пешы турызм. Інфраструктура пешага турызму ў Эўропе сапраўды вельмі разьвітая, а зараз з-за крызісу аўтамабільнага паліва яна атрымлі-вае новы штуршок у раззвіцьці. У пешага турызму ў Эўропе ёсьць шмат перавагаў у параўнанні з тым жа самым у Беларусі. Па-першае, там амаль няма камароў. Так, сапраўды! Па-другое, існуе вялікая колькасць пешаходных сцежак: яны пракладзеныя, адзначаныя на мапах і падтрымліваюцца ў добрым стане цягам усіх прыродных сезонаў. Па-другое, гэта эканамічна і бяспечна. Адзінае, для пешага турызму неабходна спэцыяльная амуніцыя: заплечнік, намёт, адмысловы абудак і г.д.

» Куды ідзем? Шмат маршрутаў для пешага турызму распрацавана ў Гішпаніі, Бэльгіі, Паўднёвой Галінды. Пля-нуецца таксама стварэнне сеткі маршрутаў па самых пры-



гожых мейсцах Брытанскіх выспаў, такіх як Lake District і нацыянальныя паркі. У Злучаным Каралеўстве ўжо створана больш за 160 кілямэтраў адмысловых съцежак. Дарэчы, на сایце www.ru.gulliway.org можна знайсьці ці пракласьці самому пешыя маршруты па любых рэгіёнах.



» Афіцыйныя сайты Нацыянальных паркаў Еўропы

Нямеччына

Баварскі лес
Саксонская Швейцарыя
Ясмунд

www.nationalpark-bayerischer-wald.de
www.saechsische-landesstiftung.de
www.nationalpark-jasmund.de

Італія

Тасканскі архіпелаг
Гран-Парадыза

www.islepark.it
www.pnpg.it



Гішпанія

Ардэса - Монтэ-Пэрдыда
Гарроча
Пікос-дэ-Эўропа

www.ordesa.net
www.turismegarrotxa.com
www.picoseuropa.net

Францыя

Мэркантур
Вануаз
Экрэн

www.parc-mercantour.com
www.vanoise.com
www.les-ecrins-parc-national.fr

Гастранамічны турызм

Гэты тып турызму падыдзе аматарам смачнай ежы. Шматлікія турыстычныя рэгіёны прывабліваюць вандроўнікаў вытанчанай кулінарыяй ці вінамі. Часта турыстычныя кампаніі



распрацоўваюць спэцыяльныя праграмы гастронамічнага адпачынку. Аднак у такую вандроўку можна адпраўляцца і самастойна.

» **Дзе пакаштаваць смачнае?**



Безумоўна, самай популярнай краінай для гастронамічнага турызму зьяўляецца Італія. Яе піцца і паста, якія ў кожным рэгіёне маюць свае асаблівасці, прывабліваюць мільёны турыстаў. Дарэчы, у Італіі таксама вырабляюць найлепшае ў сьвеце марозіў (gelato – па-італійску). Так, у Тасканскім горадзе Сан-Джы-міньяна ёсьць кавярня-джэлятэрэя – шматразовы сусветны чэмпіён па вытворчасці марозіў.

Жабінныя лапкі, сыры і фуа-гра вабяць турыстаў у Францыю. Але больш там распаўся джаны вінны турызм. Працягваючы гаворку пра напоі, трэба ўзгадаць таксама піўны турызм. Найлепшыя рэгіёны для гэтага занятку – Нямеччына, Чэхія і Бэльгія з тысячамі гатункаў піва на любы густ.



Секс-турызм

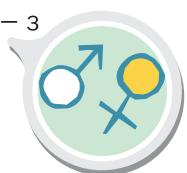


love.on.ru

Секс-турызм – гэта ня толькі сэксуальная вандроўка. Гэта цудоўная магчымасць атрымаць у іншых краінах тое, чаго ня зможаш атрымаць у сябе дома. Некаторыя мяркуюць, што гэта ѹ ёсьць найлепшы від адпачынку. Паводле дадзеных турыстычных агентстваў, попыт на секс-турызм расце з кожным годам. Сярэдні ўзрост “эратачных вандроўнікаў” складае 25-50 гадоў, сярод секс-турыстаў сустракаюцца як мужчыны, так і жанчыны, як вольныя, так і ѹ шлюбе. Кожны шукае ѹ такім адпачынку нешта сваё – драйв, рамантыку ці вострыя адчувааньні. Згод-

на з назіраньнямі псыхолягаў, сэкс-турызм дапамагае людзям пазбавіцца ад комплексаў, стрэсу, і больш яскрава выразіць сваю сексуальнасць. Падчас такога адпачынку варта памятаць пра бяспеку і ахову ад магчымых захворваньняў, якія перадаюцца полавым шляхам.

» Куды едзем? Безумоўна, сапраўднай эўрапейскай Мэрай для аматараў розных сексуальных забаваў зьяўляецца Амстэрдам. У квартале Чырвоных ліхтароў можна замовіць любыя паслугі ці наведаць порна-тэатар Casa Rosso, дзе кожны можа стаць удзельнікам пэрформансу. Тым ня менш, апошнім часам усё больш папулярнай краінай для сэкс-турыстаў становіцца Чэхія. Сярод гарадоў Усходняй Эўропы Прага прызнаная найбольш прыдатнай для сэкс-турызму. Дарэчы, адным з найбольш папулярных сексуальных забаваў для студэнтаў, якія шукаюць новыя ўражаньні, але яшчэ не гатовыя плаціць па 100 эўра за ўваход у папулярныя начныя клубы, зьяўляюцца эротык-клубы. Там пропаноўваюць сэкс за 10 эўра ў гадзіну (ў адрозненьне ад звычайнай "таксы" у 30-40 эўра) пры ўмове, што іх будуть онлайн трансляваць на сайце клубу. Гэтыя клубы звычайна вельмі вялікія – з множствам тэматычных пакояў. Тыя, хто прыходзяць парамі, могуць асалоджвацца жыцьцём бясплатна. Да ўсяго, там выдаюць чыстыя ручнікі, халат і прэзвратывы.



Вакол Эўропы за 18 дзён, ці Як самастойна сплянаваць падарожжа?

[Раман Чорны]



drive2.ru

Самастойнае вандраванье па Эўропе з заплечнікамі ("дзікуном") – гэта тое, пра што мараць многія, але мала хто зьдзяйсняе ў рэальнасці. У гэтым артыкуле – асноўныя правілы плянаванья падарожжа і адзін гатовы маршрут – прыклад таго, як можна аб'ехаць паў-Эўропы, пабачыць галоўныя славутасці і затраціць пры гэтым мінімальную колькасць грошай.

>> Найперш трэба вызначыцца зь мейсцамі, якія Вы жадаеце наведаць.

1. Зрабіце сьпіс краінаў, гарадоў, помнікаў архітэктуры і гістарычных мейсцаў, якія Вы жадаеце наведаць.
2. Складзіце зручны маршрут Вашай паездкі. Выкарыстайце для гэтых мэтаў Google Maps: адзначце ўсе мейсцы, якія Вы плянуеце наведаць і пракладзіце маршрут.
3. Падлічыце, колькі часу Вы жадаеце правесці ў кожным мейсцы. Вядома, гэта будзе залежаць ад Вашага бюджету, але пагадзіцесь, аднаго дня ў Рыме або Парыжы дакладна недастаткова!
4. Калі Вы падарожнічаеце зь сябрамі, складзіце асобныя сьпісы зь мейсцамі наведваньняў, а потым аб'яднайце іх, склаўшы TOP-5 мейсцаў, якія цікавыя для ўсіх.
5. Вы будзеце знаходзіцца ў краінах зь іншай мовай – вывучыце некалькі сказаў на кожнай мове, або захапіце не-

вялікія размоўнікі.

6 Вазьміце запасныя батарэйкі і зарадныя прылады для Вашай тэхнікі. У некаторых краінах вам могуць спатрэбіцца адаптары для электрычнай сеткі. Большасць цягнікоў абсталяваныя разэткамі. (Падрабязней пра тое, што трэба ўзяць з сабой, чытайце ў іншым артыкуле).

Маршрут паездкі, 18 дзён

Kieў - Кёльн – Амстэрдам – Парыж – Барсэлёна – Мадрыд – Рым – Піза – Флярэнцыя – Мілян – Krakau – Менск

➤ Кёльн

З польскіх Катавіцаў альбо зь Кіеву самалётам Wizzair ляцім у Кёльн (Cologne Bonn Airport). З аэрапорта ў сам Кёльн ходзяць электрычкі (S-Bahn), кошт — 2,3 эўра у адзін бок, купляць у аўтамаце (трэба мець эўравыя манэты або дробныя купюры). Цягнік едзе 15 хвілінай, і Вы прыяджаеце на галоўны вакзал Koln Hbf.

Адразу побач з вакзалам — галоўная славутасць Кёльну: сабор, адзін з найлепшых у Эўропе.

Паглядзелі горад (паўдня хапае), пераночылі і раніцай паехалі на цягніку ў Амстэрдам. Цягнік ICE, квіток набыць можна на www.bahn.de (29 эўра). Пры набыцці квіткоў на www.bahn.de Вы павінны мець пры сабе падчас паездкі картку, па якой Вы плацілі на сайце (віртуальная карткі не падыходзяць). Няма карткі — квіток несапраўдны. Цягнік ідзе 2:37, прыходзіць на галоўны вакзал у Амстэрдаме.



➤ Амстэрдам

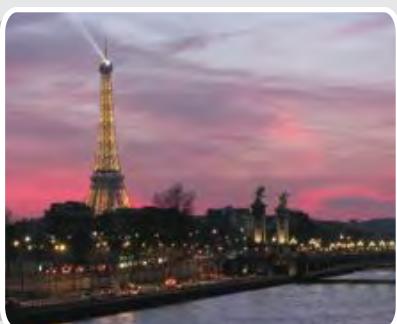
У Амстэрдаме – 3 дні. Бясплатных мапаў гораду ў турыстычных офісах няма, можна ўзяць толькі ў гатэлі або хостэлі. Цэнтар маленькі, можна перамяшчацца пешшу або на ровары. У Амстэрдаме варта ўзяць ровар напракат хаця б на 3 гадзіны (6 эўра). Горад вельмі добра адаптаваны для ровараў, усюды адмысловыя дарожкі, машины саступаюць раварыстам дарогу.



З Амстэрдаму едзем ў Парыж цягніком www.thalys.com за 33 эўра. Як і ўсё астатніе, квіток купляецца загадзя на сайце. Ідзе 4 гадзіны.

➤ Парыж

Цягнік прыяджае ў Парыж на вакзал Gare de Nord. Гэта вялікі транспартны вузел. Квіток на мэтро каштуе 1,6 эўра,



выгодней купляць у аўтамаце 10 квіткоў адразу (carnet) – 11,6 эўра. На некаторых станцыях квіток патрэбны і для таго, каб выйсьці. Тым ня менш, бясплатна ездзіць рэальна. Але памятайце, што штраф – 50 эўра. На Парыж трэба плянаваць мінімум 3-4 дні (калі едзеце ўпершыню).

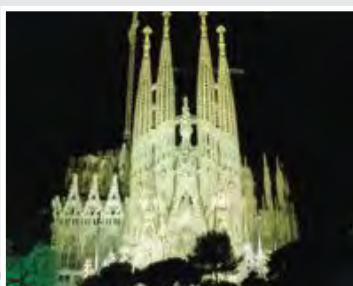
Уваход у Люўр – 9 эўра. Па аўторках музея не працуе.

Дарэчы, у першую нядзелю кожнага месяца ўваход бясплатны. Увага для аматараў халявы! У Люўры ёсьць бясплатная камэра захоўваньня. І ніхто ў камэры не правярае, ёсьць у вас квіток або няма. Туды можна здаць заплечнік, шпацыраваць увесль дзень па Парыжы, а ўвечары, перад закрыццём музею – забраць.

З Парыжу можна даляцець да Барсэлёны адной зь бюджетных авіякампаній (кошт квітка ад 20 да 40 эўра, калі набываець загадзя).

➤ **Барсэлёна**

З аэрапорта (Barcelona International Airport (BCN) да цэнтру горада - 10 км. Цягнік Renfe ідзе кожныя 30 хвілін, час у дарозе 25-30 хвілінаў, кошт — 2,20 эўра. Або можна купіць у аўтамаце T-10 ticket (T7.20 за 10 паездак). На Барсэлёну таксама лепей адвесці 3-4 дні. Архітэктура Гаўдзі вельмі ўражвае (La Sagrada Familia, Casa Batllo, Casa Mila, Park Guell). Гэтак жа цікавымі можна называць паездкі на гару Montjuic (мэтро, затым пешшу, або фунікулёр).



У Барсэлёне ёсьць пляж, можна купацца ў Міжземным моры. За горадам (прыкладна гадзіна на электрычцы) пляжы лепей.

➤ **Мадрыд**

З Барсэлёны едзем у Мадрыд начным цягніком (www.renfe.es). Кошт — 33 эўра. На сایце выбіраем тарыф Joven Tarjeta (моладзевая картка), па гэтым тарыфе квіткі таньней. Ёсьць яшчэ варыянт - некалькі начных аўтобусаў (www.movelia.es). Аўтобусы ідуць 8-10 гадзінаў, каштуюць 30 эўра.





Калі мала часу, і Вы не плянуеце заходзіць у музэй Прада, для агляду Мадрыду хопіць аднаго дня. Ёсьць цікавы цэнтар сучаснага мастацтва Tyssen (праз дарогу ад Прада).

Адзіны буйны супэрмаркет у цэнтры – на пляцы Sol. Пляц Sol (аднайменная станцыя мэтро) – самы цэнт-

ральны пляц, ад яго пачынаюцца ўсе маршруты па горадзе. Дзе-нідзе ёсць турыстычныя інфармацыйныя цэнтры, дзе да-дуць бясплатную мапу і адкажуць на ўсе пытаньні. У Мадры-дзе варта схадзіць у Карабеўскі палац, наведаць парк Retiro.

Далей самалётам накіроўваемся ў Рым.



Рым

З рымскага аэрапорта Ciampino (CIA) ходзяць аўтобусы ў горад. Самы танны варыянт – даехаць з аэрапорта на аўтобусе да канцавой станцыі мэтро Anagnina (1.2 ёўра). Ходзяць раз на 40 хвілінаў. Квіткі можна набыць у кіроўцы. Аўтобусны прыпынак прама на выхадзе з аэрапорта. Колькі дзён трэба ў Рыме? Мінімум – 2 дні, апты-мальна – 3 дні.

Галоўныя аб'екты - Калізэй, побач з ім – Палатына, Форум, пляц Вэнэцыі, Ватыкан. Да Ватыкану трэба ехаць на мэтро 20 хвілінаў са станцыі Тэрміні. Недалёка ад Ватыкана



Roma

— Замак Святога Анёла. Таксама са славутасьцяў — фантан Трэві, Пантэон. Наогул у Рыме вельмі шмат цікавага. Бясплатную мапу можна ўзяць у аэрапорце і ў гатэлі/хостэлі.

У Калізэй заўсёды вялікія чэргі, але ёсьць адзін хітрык. Квіток у Калізэй дае таксама права ўваходу ў Палатына (вялікая тэрыторыя побач з руінамі) і рымскі Форум. Уваход у Палатына — у 300 метрах ад уваходу ў Калізэй. Ідзеце спачатку ў касу Палатына, купляеце там гэты адзіны квіток (12 эўра), затым без чаргі праходзіце ў Калізэй, пагардліва пазираючы на нясымелых турыстаў. Пасля Калізэю — у Палатына.

У горадзе велізарная колькасць калёнак зь пітной вадой. Побач зь пляцам Largo Argentina (гэта недалёка ад Piazza Venezia), ёсьць танны супэрмаркет DeSPAR.



➤ Піза

З Рыму на рэгіянальным цягніку паехалі ў Пізу — 17,5 эўра. У Пізе ад вакзalu да вежы 20 хвілінаў пешшу. Па дарозе, недалёка ад вакзала, ёсьць турыстычны цэнтар, дзе можна ўзяць мапу. Усе славутасці засяроджаныя на адным пляцы - вежа (уваход 15 эўра), сабор, 2 музеі. На Пізу вам спатрэбіцца 2-3 гадзіны.

➤ Флярэнцыя

Зь Пізы ў Флярэнцыю (Firenze па-італійску) ходзіць шмат рэгіянальных цягнікоў (раз у 30-60 хвілінаў, кошт — 5,7 эўра). Флярэнцыя невялікая. Але ў горадзе цудоўная атмасфера і



шмат гістарычных помнікаў.



Florence

➤ Мілян

У Міляне славутасьцяў няшмат. Сабор (цэнтральная ст. мэтро Duomo), замак, тэатар Ля Скаля, шопінг-вуліца Monté Napoleone. На іх агляд можа спатрэбіцца 2-3 гадзіны.

Назад вяртаемся з аэрапорта Бэргама. Гэта самы далёкі аэрапорт у акрузе Мілана. Аўтобусы ва ўсе тры аэрапорты (Malpensa, Linate i Orio al Serio airport, Bergamo) адпраўляюцца з Milano Centrale station (галоўныы чыгуначны вакзал, аднайменная станцыя мэтро). Квіток у аэрапорт Бэргама каштую 8,9 эўра, тры квіткі прадаюць па кошце двух (17,8 эўра). Купіць можна як у шапіках на вакзале, так і ў кіроўцы. Аўтобусы ходзяць кожныя 20-40 хвілінаў, едуць гадзіну.

Квіток на самалёт wizzair.com Мілян-Катавіцы BGY-KTW (Wizzair.com) каштую 52 эўра.



У саміх Катавіцах глядзець няма чаго, а да Кракава ехаць 1,5 гадзіны (маршрутка да Катавіцаў + цягнік або прамая маршрутка, што даражэй). Таму сядаем на цягнік і едзем да Тэрэспалю, там на дызелі да Берасьця, а пасля да Менску.

Жыльлё

Хостэлы браніруюцца праз www.hostelworld.com, а таксама www.couchsurfing.org.

➤ Кёльн

[www_bpclub_ru/goto.html?http://www.hostelworld.com/availability.php/Station-Hostel-forBackpackers/Cologne/15508](http://www_bpclub_ru_goto_html?http://www.hostelworld_com_availability.php/Station-Hostel-forBackpackers/Cologne/15508)
18,5 эўра з чал/суткі за ложак ў 6-мясцовым нумары.
Ідэалёвае разъмяшчэнне (300 мэтраў ад Сабора і вакзала).

➤ Амстэрдам

Браніраванье на сайце www.hotel-abba.nl
37,5 эўра з чал/суткі за двухмясцовы нумар, прыбіральня і ванна адна на 2 нумары. Дасылаюць пацьверджанье факсам для амбасады. Сьняданак уключаны ў кошт (швэдзкі стол).

➤ Парыж, Барсэлёна

Жыльлё па www.couchsurfing.org



➤ **Мадрыд**

[www_bpclub_ru_goto.html?http://www.hostelworld.com/availability.php/Hostal-Miralva/Madrid/3586](http://www.hostelworld.com/availability.php/Hostal-Miralva/Madrid/3586)

Можна забраніраваць жыльё за 17 эўра з чал/суткі за ложак у 6-мясцовым нумары. Разъмешчаны ў цэнтры Мадрыду.

➤ **Рым**

[www_bpclub_ru_goto.html?http://www.hostelworld.com/availability.php/Hostel--Hotel-Positano/Rome/7531](http://www.hostelworld.com/availability.php/Hostel--Hotel-Positano/Rome/7531)

18 эўра з чал/суткі за ложак у 6-мясцовым нумары.

➤ **Флярэнцыя**

Шукаем www.couchsurfing.org. Яны падаюць адзін пакой (4 ложкі) для каўчэрфэраў. Трэба заплаціць толькі 4 эўра за сяброўства ў іх арганізацыі.

➤ **Мілян**

[www_bpclub_ru_goto.html?http://www.hostelworld.com/hosteldetails.php/Adelchi-Hotel/Milan/16082](http://www.hostelworld.com/hosteldetails.php/Adelchi-Hotel/Milan/16082)

22,5 эўра з чал/суткі. Нумар на дваіх. Добрыя ўмовы за этая гроши. У Міляне вельмі мала хостэлай.



Уся паездка (18 дзён - усе пераезды, пералёты, жыльё, харчаванье, штодзённыя выдаткі, уход у музей, гарадзкі транспарт, трансфэры ў аэропорты) абышлася ў 800 эўра на чалавека.

» Карысныя сайты для падрыхтоўкі маршруту

■ www.skyscanner.net

выдатны і зручны пошук самых танных авіяквіткоў.

■ www.wikitravel.org/en

даведнікі і актуальная інфармацыя па трансфэры ў/з аэрапортаў

■ [www.lonelyplanet.com/
thorntree/index.jspa](http://www.lonelyplanet.com/thorntree/index.jspa)

вялікі форум на ангельскай мове з адказамі на любыя пытаньні, звязанымі з вандраваньнямі. Па кожнай краіне ёсьць вельмі карысны FAQ.

■ [shop.lonelyplanet.com/
index.jsp?lpafile=
lpdp-topindex](http://shop.lonelyplanet.com/index.jsp?lpafile=lpdp-topindex)

можна бясплатна запампаваць некаторыя разъездлы даведнікаў Lonely Planet (самая карысная зь іх — Getting started) па любой краіне сьвету.

■ www.bahn.de

чыгунка Нямеччыны

■ onlineboeken.nshispeed.nl

чыгунка Галянды

■ www.trenitalia.com

чыгунка Італіі

■ www.renfe.es

чыгунка Гішпаніі

■ www.movelia.es

аўтобусы ў Гішпанії

■ www.thalys.com

хуткасныя цягнікі ў Паўночна-Заходній Эўропе (Нямеччына, Бэльгія, Галяндыя, Францыя)



■ www.eurolines.com

аўтобусы па ўсёй Эўропе

■ www.hostelworld.com

хостэлы ва ўсім сьвеце

■ www.booking.com

браніраванье гатэляў

■ www.wizzair.com,

www.easyjet.com,

www.ryanair.com

буйныя лоўкосты-авіякампаніі, астатнія
можна знайсьці на www.skyscanner.net



Едзем вучыцца ў Эўропу!

[Юлія Міхалюк]



baileysbuddy.blogspot.com

Эўропа вабіць ня толькі сваімі гістарычнымі цэнтрамі, цывільнымі кавярнямі і велічнымі саборамі. Дадаць да спісу магчымасцяў варта адкуацыйныя стыпэндыі і гранты для замежных студэнтоў. Лекцыі ад выкладчыкаў з розных краінаў,

досьвед таленавітых практикаў, адкуацыя, якая прызнаецаца ва ўсім сьвеце, – пералічваць перавагі можна да бяскон-цасці. Але калі ўжо сапраўды заняцца падлікамі, знайдзеца

ца столькі эўрапейскіх праграм – ажно бяры не хачу.
Амаль кожная эўрапейская краіна пропануе свае варыянты – варта толькі захацець. Захацець пе-



ня пэўных дасьледаваньняў, аплаты квіткоў, арганізацыі канфэрэнцый і інш. Дарэчы, калі Вы не плянуеце ехаць за мяжу надоўга, але марыце атрымаць пэўныя міжнародны досьвед, шукайце сэмінары і канфэрэнцыі для моладзі. Шмат падобных мерапрыемстваў для беларусаў ладзіцца ў Польшчы, Літве, Нямеччыне. Звычайна ўсе выдаткі аплачвае прымаючы бок. Даволі актыўную дзеяйнасць у гэтым пляне вядуць амбасады розных краінаў. Варта час ад часу наведваць іх сайты і чытаць апошнія навіны.



Адна з найбольш вядомых праграмаў – агульнаеўрапейская стыпэндыяльная праграма Erasmus Mundus. Яна разылічаная на мабільных студэнтаў і выкладнікаў. За некалькі год можна атрымаць досьвед сапраўднага касмапаліта – навучанье раўнамерна разъмеркованае як мінімум па трох універсytетах Эўропы.

Амаль паўсяль можна знайсці англамоўныя праграмы. Але ёсьць і мясцовыя, дзе веданьне лякальнай мовы – адно з патрабаваньняў. Так, нямецкамоўным студэнтам – прастора спэцыяльнасцяў у ВНУ Нямеччыны. Наборам займаецца нямецкая служба акадэмічных абменаў DAAD. Чэскі ўрад да-звалеяе бясплатную адукацию ўсім жадаючым, але адзін з крытэраў адбору – чэская мова. Для Партугаліі, Гішпаніі, Францыі мова істотная амаль на ўсіх спэцыяльнасцях. Ні-дэрлянды – лідэр па колькасці англамоўных праграмаў. Да ю па рэйтынгу ўніверсytетаў у "Times Higher Education Supplement" галяндзкія ВНУ ўваходзяць у лік 200 найлепшых. Каардынацый стыпэндыяльных праграм тут займаецца арганізацыя па міжнародным супрацоўніцтве Nuffic.



europassnl.nl

>> Сыпіс найбольш папулярных стыпэндыяў, грантаў і праграмаў для навучаньня ў Эўропе:

■ Эўрапейскі Звяз

- Tempus
- Erasmus Mundus
- Эўрапейскі навучальны інстытут пры МДІМА(У) Pacei

■ Аўстрыя

- Аўстрыйская служба акадэмічных абменаў ЦАД (Österreichischer Austauschdienst)
- Стыпэндия імя Эрнста Маха (Ernst Mach Grant)
- Стыпэндия імя Франца Вэрфеля (Franz Werfel Grant)

■ Бэльгія

- Стыпэндіі флямандзкай супольнасьці
- Стыпэндіі французскай супольнасьці

■ Вялікабрытанія

- Праграмы для асьпірантаў і даследнікаў праграмы MBA (Master of Business Administration)
- Стыпэндыйныя праграмы Чыўнін Г (Chevenin G Scholarships)

■ Нямеччына

- Нямецкая служба акадэмічных абменаў DAAD

■ Грэцыя

- Стыпэндіі Фонду Аляксандра Анасіса (Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation)

■ Гішпанія

- Праграмы стыпэндый MAEC-AECI (Programas de Becas MAEC-AECI)

■ Кіпр

- Стыпэндіі імя Тома Луптана (Tom Lupton Scholarships)



Літва

-Фонд падтрымкі студэнцкіх абменаў (Education Exchanges Support Foundation)

Нідэрлянды

-Стыпэндыяльная праграма HSP Huygens (ад арганізацыі па міжнародным супрацоўніцтве Nuffic)
-Праграма MTEC (Matra Training for European Cooperation)

Партугалія

-Партугальскае агенцтва «Фонд падтрымкі навукі і тэхналёгіяў» (Fundazgo para a Cikncia e Tecnologia)

Славакія

-Стыпэндыі ўраду Рэспублікі Славакія

Францыя

-Праграма «Капэрнік» (Copernic)

Чэхія

-Бясплатная аддукацыя на чэскай мове

Швейцарыя

-Стыпэндыі ўраду Швейцарыі

Швэцыя

-Праграма Вісбю (Visby Programme)

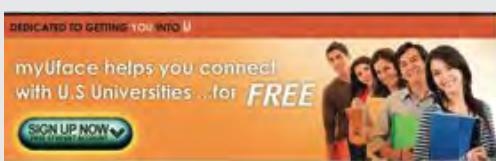
-Індывідуальная стыпэндыі

-Праграма стыпэндыяў для замежных студэнтаў (Guest Scholarship Programme)

Дарэчы, асобная гісторыя з амэрыканскім ВНУ. Многія ведаюць пра праграму грантавых конкурсаў Muskie. Таму й спаборніцтва тут вельмі высокасе. Між тым, далёка ня кожны задумваецца пра тое, што ў Злучаных Штатах тысячы ўніверситетаў, кожны з якіх пропануе свае асаблівія стыпэндыі. Добрая парада — шукаць стыпэндыі канкрэтна па ўніверситетах, а не разылічваць на агульнадаступныя грантавыя конкурсы.



Да таго ж, існуе вельмі зручны вэб-сайт www.myuface.org, створаны для тых, хто марыць вучыцца ў ЗША. З дапамогай гэтага (абсалютна бясплатнага!) сэрвісу можна стварыць онлайн прафайл, які будзе даступны амэрыканскім універсітэтам. Такім чынам, Вас могуць “выбраць” для навучанья,



ці прапанаваць пэўныя праграмы згодна з характарыстыкамі і параметрамі, якія Вы зададзіце ў сваім прафайле. На сایце можна знайсці сыліссы даступных стыпэндыяў, а таксама шмат карысных парадаў абітурыентам.



З'вернемся да моўнага пытання. Як ужо адзначалася, для таго, каб ехаць вучыцца за мяжу, неабходна валодаць мовай. Часьцей за ўсё ангельскай. Для пацверджанья ўзроўню валоданья замежнай мовай у большасці навучальных установаў патрабуюць вынікі міжнародных іспытаў. Самымі вядомымі зьяўляюцца TOEFL (Test of English as a Foreign Lan-gue) і IELTS (International English Lan-gue Testing System).

Абодва іспыты складаюцца зь некалькіх частак – чытаньня, успрыманьня мовы — на слых, маўленьня і пісьма. Іх вынікі сапраўдныя два гады. Да гэтых іспытаў трэба рыхтавацца загадзя. Калі Ваш узровень ангельскай мовы ня вельмі высокі, лепей ісці на курсы ці да рэпетытара, бо самастойна падрыхтавацца да TOEFL ці EILTS даволі складана.



» Асноўныя міжнародныя моўныя іспыты

TOEFL (Test of English as a Foreign Language)	Ангельская мова	www.ets.org/ toefl
IELTS (International English Language Testing System)	Ангельская мова	www.ielts.org
GMAT (Graduate Management Admission Test)	Стандартызаваны тэст для вызначэння магчы- масці паспяхова наву- чацца ў бізнес-школах (ангельская мова, матэ- матыка, аналітычнае пісьмо)	www.mba.com/ the-gmat.aspx
DELF (Diplome d'Etudes en Langues Francaise)	Французская мова	www.delf.fr
TestDaF (Test Deutsch als Fremdsprache)	Нямецкая мова	www.testdaf.de
DELE (Diploma de Espanol como Lengua Extranjera)	Гішпанская мова	www.dele.es



faith2share.net

Збор дакумэнтаў – яшчэ адна вялізная неапрацаваная цаліна.

Цяжкасці звычайна ў tym, што трэба зьбіраць вялікі пакет легалізаваных дакумэнтаў. Усё ў некалькіх экзэмплярах, каб падаць на некалькі праграмаў і стыпэндыяў.

>> Звычайна ў пакет дакументаў уваходзяць:

1. Матывацыя (сачыненне на тэму сваёй зацікаўленасці праграмай, сваіх мэтаў і перспектыв). Уся соль у матывацыі – пішучь амаль у кожным съпісе патрабаваньняў да праграмаў).
2. Дзьве рэкамэндацыі ад выкладчыкаў (беларускія рэлі і невалоданьне мовай выкладнікамі часта прыводзяць да таго, што гэта яшчэ дзьве дадатковыя творчыя працы самога студэнта).
3. Сэргтыфікат з баламі па моўным іспытцае (TOEFL, IELTS і г.д.).
4. Завераныя копіі дыплёмаў і атэстатаў.

Спатрэбіцца цярплювасць, часам не на адзін падрыхтоўчы сэзон, каб дасканала адшліфаваць усе дакумэнты і захапіць экзаменацыйную камісію сваёй эрудаванасцю, унікальнасцю і незаменнасцю на праграме.

Але, як паказвае практика, гэта абсалютна дасяжная мэта. Для будучых касмапалітаў межаў няма.

Карысныя спасылкі

www.adukacyja.info
www.studentscholarshipsearch.com/ebook
www.ehu.lt/eac
www.soros.org
www.eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus
www.daad.org
www.nuffic.nl
www.irex.org/programs/muskie
www.myuface.org
www.timeshighereducation.co.uk



>> Папулярныя группы ў Facebook

- Scholarships &Fellowships for Eastern European and Central Asian Students
 - adukacyja.info -->адукацыя будучыні--
 - Education Opportunities for Belarusians

Валянтэрства

[тэкст: Анджэй Костэк
пераклад: Валера Прычынца]



blog.studylink.com

»» А калі ня Оксфард, то што?

За мяжу можна паехаць на кароткі тэрмін – у рамках турызму, паглядзець замкі Люары ці пазагараць на Адрыятычным моры, таксама можна выехаць і на больш працяглы час, напрыклад, на студэнцкі абмен у межах праграмы Erasmus Mundus. Але апрача згаданых магчымасцяў ёсьць яшчэ іншая – валянтэрства. Усё больш і больш моладзі ў краінах Эўразіізу праводзіць прыкладна шэсцьці ці дзесяць месяцаў у іншай краіне, зъяўляючыся валянтэрам мясцовае супольнасці. Уявіце сабе француза ці грэка, які працуе ў моладзевым пакоі для адпачынку ў Польшчы ці Партугаліі. Альбо чэха, які едзе ў Грэцыю ці ва Украіну, каб праз год працеваць зь людзьмі з амежаванымі магчымасцямі. Падчас такіх вандровак ня толькі валянтэр здабывае новыя прафэсійныя навыкі, пазнае новую краіну, мову й культуру, але й шмат у чым дапамагае іншым.

Больш того, становіцца амбасадарам уласнае краіны. Гэта дзякуючы яму, людзі якія ня маюць магчымасці часта выяджаць за мяжу, даведваюцца, што робіцца ў дадзенай краіне насамрэч. Гэта дапамагае пераадольваць стэрэатыпы, а таксама будаваць узаемную салідарнасць і сардэчнасць між людзьмі. Праграма, якая гэта рэалізоўвае – гэта праграма Эўрапейскай Камісіі “Моладзь у Дзейнасці” (анг. „Youth In Action“). Для маладых эўрапейцаў гэтая праграма не навіна, але ад 2007 году гэтая праграма адкрытая й для моладзі з краін, якія ахоплівае Эўрапейская палітыка суседз-

тва. Апрача валянтэрства, праграма адкрывае іншыя магчымасці ў навучаньні, моладзевых абменах, кароткатэрміновых стажыроўках і г.д. Але давайце засяродзім увагу на другой праграме — Службе Эўрапейскага Валянтэрства.

» Для каго?



phenomenonsofhistory.com

Праграма прызначаная для асобаў ад 18 да 30 год і дае такія ж самыя шанцы усім, незалежна ад веравызнаньня, расы ці мовы, якой карыстаемся. У асаблівых выпадках можа паехаць і маладзейшая асoba, аднак такі аргумэнт мусіць быць цалкам аргументаваным. Больш за тое, праграма акцэнтуеца на тым, каб ураўнаважыць шанцы сярод моладзі. Да таго ж, прыярытэт на ўдзел у праграме маюць асобы, якія ня могуць дазволіць сабе падарожжа за мяжу у рамках іншых праграмаў.

» Навошта, дзе і як доўга?

На валянтэрскі праект можна паехаць на 2-12 месяцаў. Альбо яшчэ паўдзельніцаць у групавым праекце, які можа працягвацца ад 2 тыдняў да 2 месяцаў. У рамках ЭВ альбо таксама папулярнага EVS можна ўдзельнічаць у кожнай краіне Эўразьвязу. Дадаткова грамадзянне Эўразьвязу могуць выехаць у партнэрскія краіны альбо ў якія-небудзь іншыя краіны, якія маюць падпісаны пагадненыне аб супрацы ў галіне адукацыі з Эўрапейскай Кімісіяй.

Але спынімся, аднак, на магчымасцях, якія праграма дае маладым беларусам. З 2007 году больш за 50 валянтэроў з Беларусі выехала ў краіны Эўразьвязу і працавалі галоўным чынам у Польшчы, Нямеччыне й Партугаліі. Беларускія арганізацыі таксама ўсё часцей прымаюць валянтэраў з краінаў Эўразьвязу. Цягам 3 год больш за 100 маладых лю-

дзей з Эўразьвязу пабывала на тэрыторыі Беларусі ў рамках Службы Эўрапейскага Валянтэрства.

»» З чаго пачаць:



education-index.livejournal.com

Трэба памятаць, што валянтэрства – гэта не вакацыі й ня моўныя курсы, таксама гэта і не навуковая стыпэндыя, хоць і галоўным чыннікам гэтае праграмы ёсьць працэс узаемнага навучаньня – валянтэра, арганізацыі, якая прымае і накіроўвае, ці чальцоў супольнасці ў якой валянтэр жыве й працуе.

Матывацыя, каб выехаць на такі праект, можа быць рознай, гэтаксама, як і розныя мы. Варта вызначыцца, навошта хо-чам ехаць, і колькі знаходзіцца за мяжой, напрыклад, 6 меся-цаў ці год.

У гэтым нам можа дапамагчы база дадзеных арганіза-цый, якія маюць акредытацыю, каб высылаць і прымаць ва-лянтэраў – база складзеная ў большасці выпадкаў па-ан-гельску:

ec.europa.eu/youth/evs/aod/hei_en.cfm



Там вы знайдзеце інфармацыю пра ўсе арганізацыі, якія удзельнічаюць у EVS (Службе Эўрапейскага Валянтэрства). Таксама там знайдзеце і апісаныні арганізацыі і праектаў, якія пропаноўваюцца. Аднак варта памятаць, што акредыта-цыю арганізацыя атрымоўвае на 3 гады. Варта напісаць у абраную арганізацыю, якая нам спадабалася ці ўвогуле, якая шукае валянтэра. Зь 2011 году арганізацыі з краінаў Усходняй Эўропы і Паўднёвага Каўказу таксама павінны праісьці акредытацыю, каб удзельнічаць у праграме. Да таго ж, у базе дадзеных можаце знайсці і арганізацыі зь Бе-ларусі, якія дапамогуць Вам паехаць на валянтэрскую праг-раму. На дадзены момант такіх NGOs, якія займаюцца

высыланьнем валянтэраў за мяжу, няшмат (да жніўня 2011 – 4 беларускія арганізацыі, якія займаюцца высыланьнем валянтэраў у рамках EVS, але лічба гэтая ўзрастает).

Варта таксама памятаць, што арганізацыі пішуць праекты на дадатковае фінансаваньне праекта, калі знаходзяць валянтэра, а гэта працэдура патрабуе часу, таму калі хтось-ці думае пра валянтэрства, то мусіць распачаць пошуку арганізацыі значна раней. Калі вы хочаце выехаць напачатку года, то ўжо варта шукаць прымяочыя арганізацыі ў лютым-сакавіку наступнага году. Гэта звязана з тым, што арганізацыі з Эўразьвязу могуць аплікаваць на дадатковае фінансаваньне праектаў EVS. Існуе 4 тэрміны падачы заяваў у дзяржаўныя арганізацыі краінаў Эўразьвязу: 1 лютага, 1 красавіка, 1 чэрвеня, 1 верасьня і 1 лістапада.

» А хутка ўжо й пра гроши размова



Вельмі важкім аспектам праграмы Эўрапейскага Валянтэрства зьяўляецца факт, што валянтэр не нясе ніякіх выдаткаў да удзелу ў праграме (зь 2011 году ЭЗ прыняў рашэнне аб пакрыцьці падарожжа да 10 адсоткаў). Акрамя таго, у рамках праграмы валянтэру прадастаўляецца:

Пражываньне, харчаваньне, кішэнныя гроши, моўная падрыхтоўка (увага! Гэта ня моўныя курсы!), страхаваньне. Да таго ж праграма пакрывае кошты візаў і легалізованьне ў краіне, дзе знаходзіцца падчас праекту, а таксама на 90 адсоткаў пакрывае кошты прыезду на праект.

» Stop Me before I volunteer again

Паколькі фінансаваньне праектаў ня вельмі вялікае й да-памагае пакрыць толькі мінімальныя выдаткі, то гэта, хутчэй за ўсё, дапаможа ў выезьдзе тым, хто ўвогуле такіх магчы-

масъяў ня мае. Аднак трэба памятаць, што валянтэрства – гэта ня толькі адпачынак. Валянтэры часта стаяць перад новымі перашкодамі, зь якімі дагэтуль не сутыкаліся. Валянтэры павінны ўзяць адказнасць за свае дзеяньні й учынкі. Часта здараецца, што пасъля З месяцаў праекту надыходзіць крызыс – і малады чалавек хоча вяртаецца, бо не дae сабе рады. Ніхто ў арганізацыі, у якой ён знаходзіцца, ня ў стане яго зразумець, ежа не такая смачная, як дома, а абавязкі аказаліся іншымі, чым думаў. Аднак гэта добрая магчымасць зрабіць першы крок і паспрабаваць рэалізавацца ў новай сітуацыі. Усё часцей праца даўцы звяртаюць увагу на тое, ці асоба, якая прэтэндуе на мейсца, удзельнічала ў валянтэрскіх праграмах. Такія дзеяньні даказваюць, што малады чалавек адкрыты да новых ведаў, не крыўдлівы да іншых, а таксама креатыўны й самастойны.

» **Хто Пытае, не блукае**

Акрамя базы дадзеных праекатаў і арганізацый, якія ўдзельнічаюць у валянтэрстве, варта наведаць сайт арганізацыі SALTO EECA: гэта бюро, якое падтрымлівае Моладзь у Дзейнасці.

Насамрэч, існуе 8 офісаў Salto. З сканцэнтраваныя на рэгіёне й 5 тэматычных.

Супрацоўнікі цэнтра адкажуць на пытаныні адносна праграмы і яе магчымасцяў у рэгіёне Ўсходняй Эўропы й Паўднёвага Каўказу, а таксама скіруюць да самых актыўных арганізацый, якія працуяць у рамках праграмы ў гэтым рэгіёне. Акрамя таго, арганізацыя заўсёды аказвае кансультатыўную дапамогу арганізацыям, якія хацелі б удзельнічаць больш актыўна й выкарыстоўваць магчымасці, якія дае праграма.

Больш інфармацыі пра SALTO EECA вы можаце ўбачыць на сайце: www.salto-youth.net/rc/eeca.

Заахвочваю ўсіх да ўдзелу ў валянтэрскай працы. Гэта трохі як наркотык, калі раз паспрабаваў, то цяжка пасъля адмовіцца, а задавальненіне і вялікая доза прыгодаў і досьведу – гарантаваныя!

Нататкі одного вандроуника...

[Аляксей Язылец]

адарожжы па Сьвеце

Аўтаспынам можна перамяшчацца амаль паўсюль! Ка-
жу гэта ўпэўнена, бо наведаў ужо 75 краін, і толькі ў трох ня
ездзіў спадарожнымі машынамі (проста не спрабаваў гэтага,
але ў маіх сябровой атрымлівалася і там).

Новую краіну я люблю адкрываць для сябе аўтаспынам, а вось пры наведваньні пэўнага рэгіёна ў другі раз мне пада- баецца карыстацца самалётам, каб зэканоміць час для ін- шых справаў. Для Эўропы камбінаваньне самалётаў з аўта- спынам – аptyмальны варыянт. Асабліва, калі гаворка ідзе пра эўрапейскі авіярынак танных пералётаў.



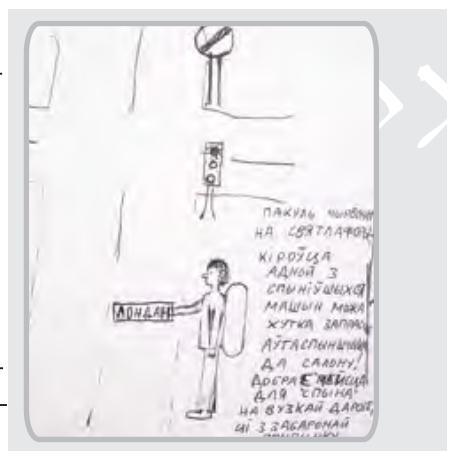
цікавымі прыгодамі і знаёмствамі.

Аднак я люблю аўтаспын... З радасцю ўспамінаю гісторыю, калі я меў квіток на самалёт да Лівэрпулю, але вырашыў ехаць у кірунку Англіі датэрмінова. Аўтаспынам... Бо так мне было цікавей. Квіток застаўся мне на памяць, а пасля — яшчэ і ўспаміны пра шлях да Мэрсісайду зъ

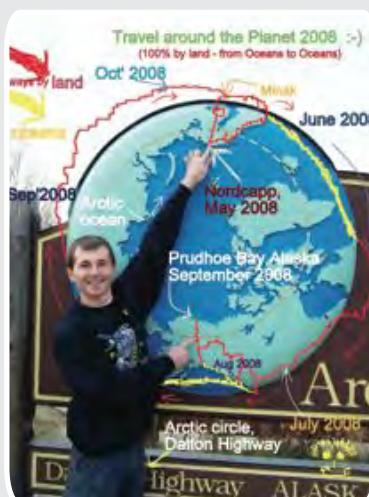
Нягледзячы на складаную сітуацыю зь гідраспынам у Эўропе, якраз у гэтай вандроўцы я разам з дальнаўбайшчыкам заехаў на грузавы паром, і новым для сябе способам чарговы раз трапіў на Туманны Альбіён.

Брытанскага памежніка на французкім беразе не цікаві-

ла тое, што я зьбіраюся плыць у Англію задарма (карабель жа не-пасажырскі). Ён толькі праверый наяўнасць брытанскай візы, за-даў некалькі пытаньняў і нават не ўдакладніў, ці зьяўляюся я другім кіроўцай. Зъехаўшы з парому, мы працягнулі наш шлях па левым боку дарогі, а пазней пры да-памозе рацыі пагутарылі на поль-скай хвалі зь іншым кіроўцам. Трэ-ба было перасаджвацца. Спыні-лася вельмі цікавая польская дзяўчына-дальнабойшчык, і ня стала перашкодай нават тое, што заходзіць трэба было праз дзъверы кіроўцы (каб не высоўвацца на левабаковы рух). Хвіліна – і ты ўжо ў другой машыне...

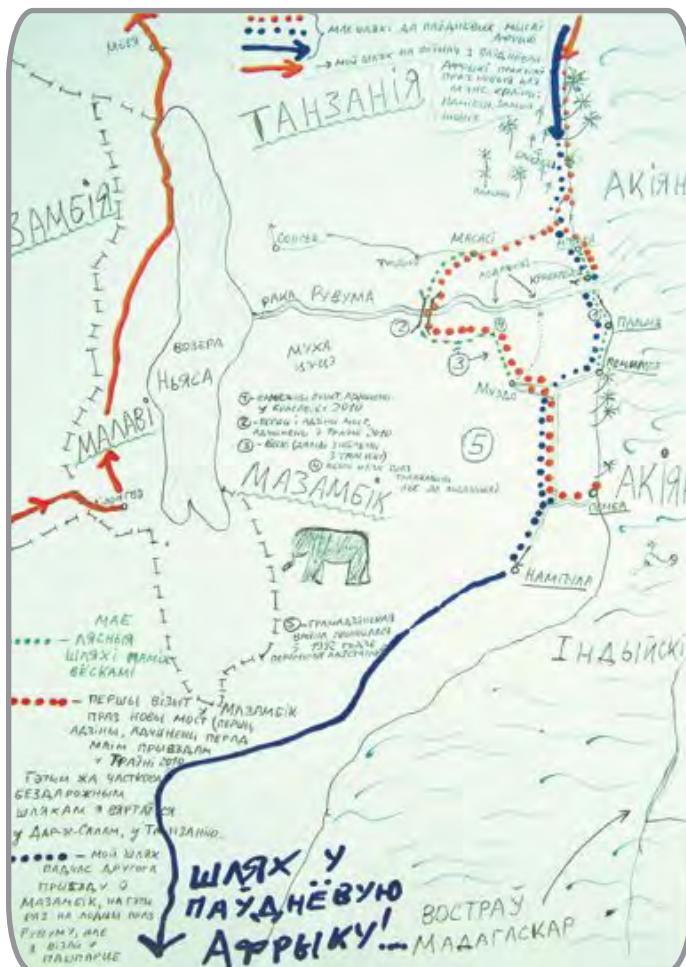


Наземнае падарожжа з Беларусі ў Паўднёвую Афрыку



Як падарожнік, я ўсё ж-ткі спэцыялізууюся на краінах Азіі і Афрыкі... Адныя з самых цікавых і яскравых успамінаў у мене за-сталіся ад падарожжа ў Іран, Аўганістан, Ірак, Судан... Для вандроўкі я імкнуся выбіраць краіны, якія па розных прычынах (ваенных, палітычных, рэлігійных) яшчэ не пасьпелі зглябалізацца. Часам прадумляю шлях з мэтай убачыць знакамітая геаграфічныя аб'екты, па дарозе зна-

ёмлюся з рознымі культурамі, традыцыямі і жыцьцём, прычым сам маршрут падчас падарожжа можа зъмяняцца. Аднак абавязковай умовай пры плянаваньні вандроўкі з году ў год застаецца наведваньне мора ці акіяну ў кожны час году, бо люблю падарожнічаць караблямі, "зъбіраю" выспы і моры. Напрыклад, у 2008 годзе атрымалася зъдзейсьніць сэрыю падарожжаў "4 часы году – 4 акіяны".



Часта галоўнай перашкодай на шляху становяцца межы ды візы. Напрыклад, маё падарожжа зь Беларусі да Паўднёвай Афрыкі праз краіны Эўропы, Азіі і афрыканскага кантынэнту магло спыніцца яшчэ ў Ярданіі, калі эгіпецкі контроль не пускаў мяне ў краіну, хоць я вельмі ў яе съпяшаўся. І толькі начальнік наступнай зьмены пратупасыціў мяне ў краіну фараонаў, відаць, прыняў мой пашпарт за расейскі. Справа ў тым, што адтоль адпраўляўся штотыднёвы паром па Ніле і Насэры ў Судан (тэрмін візы ў які вось-вось скончваўся). Між тым, сухапутная мяжа паміж краінамі ўжо шмат гадоў як зачынена.

У розных краінах і нават розных гарадох сутигуація з атрыманнем візу выглядае пэрсонаму. Напрыклад, кошт візы Конга (былы Заір) нашмат адрозніваецца ад прапанаванага у танзанскім Дар-эс-Саламу. У Намібіі, у Віндхуку, у амбасадзе Конга мне паведамілі, што за 100 даляраў магу спакойна атрымаць іх візу. А ў Кігома, разьмешчаным на знакамітым возеры Танганыіка, кошт зусім іншы – 35 даляраў. Альбо віза Замбіі. Яе кошт паўсяюль стандартны – 50 даляраў. Аднак у Дар-эс-Саламе тэрмін чаканьня складаў 14 дзён. Добра, што ў выніку мне атрымалася набыць візу Мазамбіку і працягнуць свой паўднёвы маршрут ужо празь яго.





А пры вяртаньні з Поўдню Афрыкі я атрымаў візу Замбіі без двухтыднёвага чаканьня – усяго за гадзіну пасля размовы з консулам. Дарэчы, ў Мазамбіку, куды мне давялося трапіць двойчы, падчас першага візиту я ня змог легалізацца і ў выніку правёў там

шэсцьць дзён без адзінага штампа дзяржавы ў пашпарце. Гэта быў цудоўны час у дзікіх афрыканскіх мейсцах – вандроўка па бездарожжы праз трапічныя лясы і вёскі з трасьніковымі хаткамі, якія, здаецца, стаяць там ужо сотні гадоў. Асабліва запомнілася другое перасячэнне мазамбійскай мяжы, што праходзіць па рацэ Равума, – на старым вузкім і добра працякаючым драўляным каное з танзанскім рыбаком-лодачнікам, а таксама кракадзілам, які скочыў з берага ў воду недалёка ад лодкі... Упершыню ж перасёк Равуму ў яе іншым месцы (кілямэтраў 300 на заход ад той лодачнай пераправы), праз толькі-толькі збудаваны мост. Напэўна, па гэтым мосцце эўрапейцы да мяне яшчэ не прайджалі. Там наогул амаль не было руху: мост збудавалі, а на дарогу, відаць, грошай не хапіла.

Асаблівасці афрыканскага аўтаспыну

Я падарожнічаю рознымі відамі транспорту – у юнацтве ў кабінах цеплавозаў (дзякую машиністам за гасціннасць), электравозаў, самалёце (авіяспын), гідраспынам... Прынцыпова вандраваў аўтаспынам толькі падчас свайго падарожжа вакол зямнога шара, не карыстаючыся грамадскім транспартам, бо меў такую мару, а таксама **жадаў дака-**

заць, што Съвет добры й гасъцінны. Ён нашмат лепшы, чым падаецца!

Але й падарожжа з Эўропы да Паўднёвай Афрыкі і далей, у паўночным кірунку, таксама аказалася выключна аўтаспынным (не ўлічваючы Эгіпту, дзе хацелася праехаць на забароненым для іншаземцаў мясцовым цягніку). Так атрымалася сама сабою, незаплянавана, адпаведна сытуацыям. І добра! Бо такім чынам на шляху з афрыканскімі дальнабойшчыкамі я зяджаў у дзіўныя, далёкія ад цывілізацыі месці: напрыклад, у мазамбіцкую вёску на пагрузку гігантычных цуд-мяхой, напоўненых ка-косамі, альбо ў танзанійскі бананавы гарадок.

Звычайнія турысты рэдка могуць патрапіць у такое месца, калі не набудуць дарагі тур з гідам.

Па афрыканскіх дарогах вельмі цікава перамяшчацца аўтаспынам:

ехаў і на шыкоўных джыпах, адным на шляху праз джунглі, нават кіраваў, і на бітых-перабітых грузавіках, на дахах ці ў кузавах, дашчэнту загружаных таварамі ды людзьмі. Асабліва ўспамінаецца вэн (дом на колах з газам, ложкамі, мэблі...) падарожнікаў з Партугаліі, у якім мы цягам 18 дзён ехалі на матчы чэмпіянату Съвету па футболе ў Паўднёвай Афрыцы (гэты вэн значна "перакрыў" мой папярэдні аўтаспынны рэкорд: у бяскрайнія Канадзе – 5 дзён запар на адной машыне, і 6 дзён у Рәсей).



Фота: Альбін Йозеф

Бюджэт і начлег

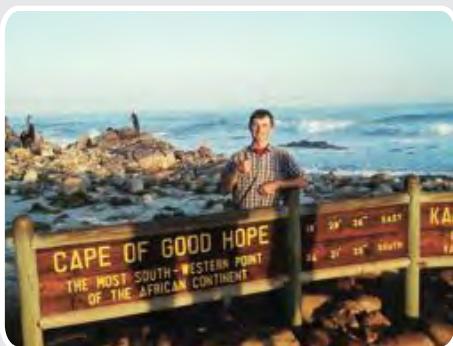
У экзатычнае падарожжа можа адправіцца як багаты, так і бедны, калі ён мае жданьне і запас часу. Но, сапраўды, час – гроши... На мой погляд, лепш за ўсё організацца



год так, каб у ім на падарожжы выпадала шмат часу. Калі час на твайм баку, ты можаш дазволіць сабе нікуды не съпяшацца, заставацца падоўгу ў тым мейсцы, дзе спадабалася, дзе сустрэй сапраўдных сяброў.

Учора ты запрасіў незнаёмца ў госьці, сёньня цябе падвозяць, а заўтра і сам каго-небудзь падвязеш... Усё ўзаемазвязана! Да того ж, мне падбаецца жыць у гасціях. Гэта, думаю, найлепшы способ знаёмства з мясцовым жыцьцём.

У Кейптаўне я жыў у моладзі, і мы разам шпацыравалі ўздоўж акіяну, наведвалі кавярні, культурныя і начныя ту嫂вачныя мейсцы. Разам гатавалі ежу, абмяркоўвалі розныя тэмы. Мне нават пазычылі ровар, на якім я дабіраўся да знакамітага мысу Добрай Надзеі. Альбо іншы мыс – Ігольны, дзе сусträgtкаюцца Атлянтычны й Індыйскі акіяны... Там я гасціў у сям'і марака і яго суседа – сапраўднага марскога воўка, у якога



няма электрычнасьці, але затое можна гатаваць у печцы ці на вогнішчы, каштаваць незвычайныя стравы, слухаць распoведы пра вандроўку па Сьвеце цягам восьмі гадоў безь перапынку...



3 амест ЗАКЛЮЧЭНЬНЯ

Сёньня маё жаданыне падарожнічаць па экзатычных рэгіёнах у пэўнай ступені ўзмацняе глябалізацыя. Пад яе ўплывам паступова губляеца разнастайнасць Сьвету, яго культурная складчына, съціраеца розыніца ў традыцыях, модзе, харчаваньні... Таму асабліва цікава ўбачыць і запомніць некаторыя краіны менавіта зараз, пакуль яны не зьмяніліся назаўсёды.

Вось і хочацца зноў і зноў рыхтаваць заплечнік, і адпраўляцца на пошукі новых ўражаньняў, новых краінаў і натхненія... Тым больш, менавіта праз Падарожжа я ўпэўніўся, што Жыцьцё – Вялікае, Цудоўнае, Найпрыгажэйшае!!!!...

Падарожны дапаможнік

Дапаможнік беларусам, якія зьбіраюцца ў Эўропу

Фармат 60x84 1/16. Папера крэйдавая. Гарнітура Futuris Light. Афсетны друк.

Наклад 5000 асобнікаў

Прызначаецца для бясплатнага распойсюду.

WEB: www.eura.by
E-MAIL: franak.viacorka@gmail.com